EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.6.2021.
COM(2021) 347 final

2021/0171 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o potrošačkim kreditima

{SEC(2021) 281 final} - {SWD(2021) 170 final} - {SWD(2021) 171 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Direktivom 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima („Direktiva o potrošačkim kreditima" ili „Direktiva"), koja je izmijenjena 2011., 2014., 2016. i 2019.[1], uspostavljen je usklađen okvir EU-a za potrošačke kredite, kako bi se olakšalo uspostavljanje unutarnjeg tržišta potrošačkih kredita koje nesmetano funkcionira i kako bi se pružila visoka razina zaštite potrošača radi osiguravanja povjerenja potrošača.

U evaluaciji u okviru programa REFIT[2] provedenoj u razdoblju od 2018. do 2019. utvrđeno je da su ciljevi Direktive iz 2008., to jest osiguravanje visokih standarda zaštite potrošača i poticanje razvoja unutarnjeg tržišta za kredite, i dalje relevantni u kontekstu regulatornog okruženja koje je u znatnoj mjeri fragmentirano u cijelom EU-u te da su ti ciljevi samo djelomično ostvareni. Takva fragmentiranost, zajedno s pravnom nesigurnošću koja je posljedica nepreciznog formuliranja određenih odredbi iz Direktive, otežava nesmetano funkcioniranje unutarnjeg tržišta za potrošačke kredite i ne jamči dosljedno visoku razinu zaštite potrošača.

Od donošenja Direktive iz 2008. zahvaljujući digitalizaciji temeljito su se promijenili proces donošenja odluka i općenito navike potrošača, koji sada žele lakši i brži postupak za dobivanje kredita i često podnose zahtjeve za kredite putem interneta. To utječe i na sektor davanja zajmova, koji se postupno digitalizira. Novi sudionici na tržištu, kao što su platforme za uzajamno kreditiranje, nude ugovore o kreditu u različitim oblicima. Pojavili su se novi proizvodi, kao što su kratkoročni krediti s visokim troškovima. Digitalizacija je dovela i do pojave novih načina digitalnog objavljivanja informacija i procjenjivanja kreditne sposobnosti potrošača s pomoću sustava za automatizirano donošenje odluka i netradicionalnih podataka.

Kriza uzrokovana bolešću COVID-19 i posljedične mjere ograničenja kretanja dovele su do poremećaja u gospodarstvu EU-a i imale su velik utjecaj na kreditno tržište i potrošače, a osobito na ranjive potrošače, zbog čega se povećala financijska ranjivost mnogih kućanstava u EU-u. S druge strane, kriza je dovela i do ubrzavanja digitalne transformacije. Tijekom krize izazvane bolešću COVID-19 države članice donijele su niz mjera pomoći kojima se nastoji ublažiti financijsko opterećenje građana i kućanstava, kao što su moratoriji na otplate zajmova koji su općenito prošireni na potrošačke kredite.

U tom je kontekstu Komisija u svojem Programu rada za 2020. najavila preispitivanje Direktive o potrošačkim kreditima. U revidiranom programu rada donesenom u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 datum donošenja prijedloga o reviziji Direktive odgođen je na drugo tromjesečje 2021.[3]

---

[1] Direktivom 2011/90/EU, Direktivom 2014/17/EU, Uredbom (EU) 2016/1011 i Uredbom (EU) 2019/1243.

[2] Rezultati evaluacije objavljeni su 2020. Radni dokument službi Komisije, Evaluacija Direktive 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima, Bruxelles, 5.11.2020., SWD(2020) 254 final.

[3] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Prilagođeni Program rada Komisije za 2020. – Ambicioznija Unija, COM(2020) 440 final.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području**

U prijedlogu bi bila zajamčena dosljednost s postojećim odredbama politike.

Nepošteni uvjeti u potrošačkim ugovorima uređeni su Direktivom 93/13/EEZ o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima, u kojoj se propisuje da odredbe ugovora o kojima se nisu vodili pojedinačni pregovori nisu obvezujuće za potrošače ako, suprotno zahtjevima o „dobroj vjeri", dovode do znatnije neravnoteže u pravima i obvezama potrošača s jedne strane te prodavatelja i dobavljača s druge strane, na štetu potrošača. Taj opći zahtjev dopunjen je popisom primjera uvjeta koji se mogu smatrati nepoštenima. Direktiva 93/13/EEZ primjenjuje se usporedno s drugim pravilima o zaštiti potrošača na temelju prava Unije.

Direktivom 2002/65/EZ o trgovanju na daljinu financijskim uslugama uređuju se potrošački krediti koji su trenutačno izuzeti iz područja primjene Direktive o potrošačkim kreditima, a koji se prodaju na daljinu, npr. putem interneta. Direktiva je trenutačno u postupku preispitivanja, kako je najavljeno u Programu rada Komisije za 2020.

Zavaravajuće oglašavanje uređeno je Direktivom 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i Direktivom 2006/114/EZ o zavaravajućem i komparativnom oglašavanju, koja se primjenjuje na odnose među trgovcima. Međutim, u tim se pravilima ne uzimaju u obzir posebnosti potrošačkih kredita niti se njima odgovara na potrebu potrošača u pogledu mogućnosti uspoređivanja oglasa.

U Uredbi (EU) 2016/679 o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka („Opća uredba o zaštiti podataka") utvrđuju se pravila koja se primjenjuju na obradu osobnih podataka, kojima se jačaju temeljna prava pojedinaca i pojašnjavaju pravila za poduzeća i javna tijela. Načelima smanjenja količine podataka, točnosti i ograničenja pohrane, kako su utvrđena u članku 5. Opće uredbe o zaštiti podataka, uređuje se korištenje podataka za potrebe provođenja procjena kreditne sposobnosti. Ne odstupajući od Opće uredbe o zaštiti podataka, u ovom se prijedlogu nastoje otkloniti problemi utvrđeni u području obrade osobnih podataka koji su specifični za prakse zamijećene na tržištu potrošačkih kredita, tj. korištenje alternativnih izvora podataka za procjene kreditne sposobnosti ili transparentnost procjena koje se provode primjenom tehnika strojnog učenja.

U prijedlogu bi se jamčila i usklađenost s ostalim zakonodavstvom, kao što su izmjene uvedene u Direktivu 2005/29/EZ Direktivom (EU) 2019/2161 o boljem izvršavanju i modernizaciji pravila Unije o zaštiti potrošača, a to uključuje i odredbe u skladu s tom direktivom.

Komisija je 2020. donijela paket koji se odnosi na Akt o digitalnim uslugama. Paket uključuje Akt o digitalnim uslugama, kojim se mijenja Direktiva 2000/31/EZ (Direktiva o e-trgovini) i uvodi horizontalni okvir za usluge posredovanja, te Akt o digitalnim tržištima, kojim se uvode pravila za platforme koje djeluju kao „nadzornici pristupa" u digitalnom sektoru.

Komisija je 2021. objavila i Prijedlog uredbe o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji[4] radi promicanja prihvaćanja umjetne inteligencije (UI), ali i suzbijanja rizika povezanih s određenim uporabama UI-ja.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Ciljevi prijedloga u skladu su s politikama i ciljevima EU-a.

[4] COM(2021) 206 final.

Prijedlog je u skladu s ostalim zakonodavstvom i politikama EU-a, osobito u području zaštite potrošača, kao što su Direktiva 2011/83/EU o pravima potrošača, Direktiva 2013/11 o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova i Direktiva 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine, kojom se uređuju ugovori o hipotekarnim kreditima (Direktiva o hipotekarnim kreditima), te ih nadopunjuje.

Komisija je 2018. objavila i Prijedlog direktive o pružateljima usluge servisiranja kredita, kupcima kredita i naplati kolaterala[5], o kojem suzakonodavci trenutačno pregovaraju.

Komisija je u rujnu 2020. donijela paket o digitalnim financijama, koji uključuje strategiju za digitalne financije i zakonodavne prijedloge o kriptoimovini i digitalnoj otpornosti, za konkurentan financijski sektor u EU-u koji potrošačima daje pristup inovativnim financijskim proizvodima i u okviru kojeg se osigurava zaštita potrošača i financijska stabilnost. U skladu s time, ovim se prijedlogom nastoje osuvremeniti pravila o potrošačkim kreditima kako bi se odgovorilo na promjene prouzročene digitalizacijom. Osim toga, prijedlogom se dopunjuje Uredba (EU) 2020/1503 o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća, s obzirom na to da se ta uredba ne primjenjuje na usluge skupnog financiranja za potrošače.

U Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU/Ugovor) predviđa se djelovanje radi osiguravanja uspostave i funkcioniranja unutarnjeg tržišta s visokom razinom zaštite potrošača te slobodom pružanja usluga. Još uvijek postoji nekoliko prepreka koje ometaju prekogranično davanje potrošačkih kredita.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Pravna osnova za predloženu direktivu je članak 114. UFEU-a o ostvarivanju unutarnjeg tržišta, uzimajući u obzir članak 169. UFEU-a[6]. Njime se EU-u dodjeljuje nadležnost za donošenje mjera za usklađivanje nacionalnih pravila u pogledu uspostavljanja i funkcioniranja unutarnjeg tržišta. Prijedlogom se, ostvarivanjem visoke razine zaštite potrošača, nastoji pomoći u nesmetanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Načelo supsidijarnosti primjenjuje se ako prijedlog ne potpada pod isključivu nadležnost EU-a[7].

Države članice ne mogu u dostatnoj mjeri ostvariti ciljeve predloženog djelovanja, stoga se, zbog opsega ili učinaka predloženog djelovanja, ti ciljevi mogu na bolji način ostvariti na razini EU-a.

U Ugovoru se predviđa djelovanje radi osiguravanja uspostave i funkcioniranja unutarnjeg tržišta s visokom razinom zaštite potrošača te slobodnim pružanjem usluga. Takvo tržište potrošačkih kredita i dalje je ograničeno zbog postojanja nekoliko prepreka. Te prepreke ograničavaju razinu prekograničnih aktivnosti ponude i potražnje, smanjuju tržišno natjecanje, a time i mogućnosti izbora za potrošače.

Djelovanjem na razini EU-a osigurali bi se dosljedno visoka razina zaštite potrošača te jasniji i usklađeniji pravni okvir za poduzeća, čime bi se smanjile prepreke za davanje kredita u

---

5 COM(2018) 135 final.

6 U članku 169. UFEU-a navodi se da se ciljevi promicanja interesa potrošača i osiguravanja visoke razine zaštite potrošača mogu ostvarivati s pomoću mjera donesenih u skladu s člankom 114. UFEU-a.

7 U članku 3. UFEU-a navode se područja isključive nadležnosti Unije.

drugim državama članicama (izravnim prekograničnim davanjem kredita ili osnivanjem društava kćeri).

Očekuje se da će se s digitalizacijom i potencijalnim ulaskom novih digitalnih subjekata na kreditno tržište povećati prekogranično davanje kredita. Time će zajednička pravila EU-a koja su primjerena digitalnom dobu postati i potrebnija i djelotvornija za ostvarivanje ciljeva politike EU-a.

- **Proporcionalnost**

Prijedlogom se ne prelaze okviri onoga što je strogo potrebno za ostvarenje njegovih ciljeva. Njime se ne uređuju svi aspekti davanja i uzimanja kredita, već se usredotočuje na određene ključne aspekte transakcija u području potrošačkih kredita kako bi se olakšao razvoj prekograničnog pružanja usluga i zaštitilo potrošače u tom kontekstu.

Predložena pravila bila su podvrgnuta testu proporcionalnosti kako bi se osiguralo prikladno i proporcionalno uređivanje. Ta bi pravila podrazumijevala određene troškove za davatelje kredita, ali bi istodobno predstavljala i ambiciozan pristup koji će odgovarati i budućim potrebama i kojim će se ostvariti veće koristi za potrošače i društvo u cjelini.

- **Odabir instrumenta**

Odabrani instrument je direktiva kojom se stavlja izvan snage Direktiva 2008/48/EZ.

Direktiva je obvezujuća s obzirom na rezultat ostvarivanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta, no odabir oblika i metoda provedbe prepušten je nacionalnim tijelima[8]. Predloženom direktivom zamijenit će se Direktiva iz 2008., no pritom se zadržavaju mnogi njezini elementi. To će državama članicama omogućiti da izmijene svoja važeća zakonodavstva (u dijelu koji proizlazi iz prenošenja Direktive 2008/48/EZ) u mjeri koja je potrebna da bi se osigurala usklađenost, stoga će se učinak te reforme na njihove zakonodavne sustave svesti na što manju mjeru. Predložena direktiva instrument je potpunog usklađivanja u područjima koja su njome obuhvaćena, ali su u nekim područjima određene regulatorne mogućnosti prepuštene na izbor državama članicama.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Ex post evaluacije/provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Komisija je 2014. podnijela izvješće o provedbi Direktive[9], za potrebe kojeg je provela istraživanje primjenom tajne kupnje i anketu među potrošačima kako bi procijenila usklađenost s Direktivom. U izvješću je zaključeno da postoji potreba za nastavkom praćenja provedbe Direktive.

Komisija je 2020. podnijela još jedno izvješće o provedbi Direktive[10] kako bi izložila ključne rezultate evaluacije u okviru programa REFIT[11] provedene u razdoblju od 2018. do 2019. te iskustva stečena iz primjene Direktive od njezina donošenja. U izvješću je istaknuto da su ciljevi Direktive iz 2008. i dalje relevantni te da je ona bila djelomično djelotvorna u

8 Članak 288. UFEU-a.

9 Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Direktive 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima, 14.5.2014., COM(2014) 259 final.

10 Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Direktive 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima, 5.11.2020., COM(2020) 963 final.

11 Rezultati evaluacije objavljeni su 2020. Radni dokument službi Komisije, Evaluacija Direktive 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima, 5.11.2020., SWD(2020) 254 final.

osiguravanju visoke razine zaštite potrošača i uspostavljanju unutarnjeg tržišta koje nesmetano funkcionira. Razlozi zbog kojih je Direktiva bila samo djelomično djelotvorna odnose se na samu Direktivu (primjerice, neprecizno formuliranje određenih članaka) i vanjske čimbenike, kao što su primjena i provedba u praksi u državama članicama te aspekti tržišta potrošačkih kredita koji njome nisu obuhvaćeni. U evaluaciji je utvrđen niz nedostataka koji se odnose na područje primjene Direktive, definicije i pojmove iz te direktive koji su ponekad nejasni, obveze pružanja informacija koje nisu prilagođene digitalnim medijima, nedovoljnu jasnoću odredaba o procjeni kreditne sposobnosti koja dovodi do nedostatne zaštite potrošača te razlike u provedbi.

- **Savjetovanja s dionicima**

U proteklih nekoliko godina Komisija je provela nekoliko aktivnosti savjetovanja o pravilima koja se primjenjuju na potrošačke kredite na razini EU-a. Savjetovanje s dionicima provedeno je za potrebe evaluacije u okviru programa REFIT, a rezultati tog savjetovanja objavljeni su 2020., te za potrebe procjene učinka provedene u okviru preispitivanja Direktive u okviru programa REFIT. Kao dio evaluacije i preispitivanja u okviru programa REFIT provedena su dva javna savjetovanja[12] pored ostalih oblika savjetovanja (ankete među potrošačima, ankete među dionicima i razgovori s dionicima, ciljani upitnici poslani nacionalnim tijelima[13], bilateralni sastanci, radionice, sastanci s predstavnicima država članica u okviru posebne stručne skupine, savjetovanje sa Skupinom korisnika financijskih usluga te *ad hoc* rasprave tijekom godišnjih sastanaka na vrhu o zaštiti potrošača).

U ožujku 2021. Europski parlament organizirao je saslušanje o preispitivanju Direktive, a Europski gospodarski i socijalni odbor objavio je 2019. informativno izvješće o evaluaciji Direktive o potrošačkim kreditima[14].

Skupina tijela zaduženih za suradnju u zaštiti potrošača (članovi mreže za suradnju u zaštiti potrošača) provela je u veljači/ožujku 2021. koordiniranu provjeru usklađenosti internetskog oglašavanja i ponuda za kupnju potrošačkih kreditnih proizvoda[15].

Zahvaljujući tom opsežnom procesu savjetovanja bilo je moguće utvrditi stajališta glavnih dionika o ključnim problemima. Na temelju povratnih informacija dionika utvrđeno je da je digitalizacija tržišta glavni pokretač koji je potrebno uzeti u obzir u postupku preispitivanja. Organizacije potrošača zalažu se za opsežnu reviziju Direktive kako bi se otklonilo više problema utvrđenih u okviru preispitivanja, a koji su povezani s neodgovarajućim područjem primjene Direktive, neodgovornim praksama davanja kredita, prezasićenošću informacijama, korištenjem podataka i prezaduženošću, osobito u kontekstu pandemije bolesti COVID-19. Ispitanici iz svih skupina dionika i država članica slažu se da informacije koje potrošači dobivaju u fazi oglašavanja i predugovornoj fazi treba pojednostaviti i da one trebaju odražavati sve veću upotrebu digitalnih uređaja ako se njima želi ostvariti cilj zaštite potrošača. Predstavnici poslovne zajednice snažno se zalažu za regulatornu stabilnost i neregulatorne intervencije ili ciljane izmjene Direktive kako bi ju se prilagodilo kretanjima povezanima s digitalizacijom. Predlažu da se pojednostave zahtjevi u pogledu objave

---

12 https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/1844-Evaluation-of-the-Consumer-Credit-Directive/public-consultation_hr
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12465-Consumer-Credit-Agreement-review-of-EU-rules/public-consultation_hr

13 Osim anketa i razgovora s nacionalnim tijelima, izrađena su i tri upitnika namijenjena tijelima za alternativno rješavanje sporova (ARS) te članovima europskih potrošačkih centara (ECC) i centara za zaštitu potrošača (CPC).

14 INT/884-EESC-2019-01055-00-00-ri-tra.

15 Ograničena opsežna provjera potrošačkih kredita, 2021.

informacija, a da istodobno postupak procjene kreditne sposobnosti ostane dovoljno fleksibilan. Nacionalna tijela općenito podupiru izmjenu zakonodavstva. Čini se da nekoliko država članica podržava opsežne zakonodavne izmjene radi otklanjanja utvrđenih problema, dok ostale zagovaraju usmjereniji pristup. Većina nacionalnih tijela priznaje da bi se usklađivanjem pravila podržao razvoj prekograničnog tržišta. Svi dionici svjesni su koristi koje bi ranjivi potrošači i vjerovnici imali od usluga savjetovanja o dugu, s obzirom na to da te usluge omogućuju vjerovnicima djelotvoran povrat dugova.

Napravljen je sažetak dobivenih doprinosa te su oni korišteni za pripremu procjene učinka priložene ovom prijedlogu, kao i za procjenu učinka novih pravila na dionike.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Komisija je u obzir uzela i niz studija i izvješća o pitanjima koja se odnose na odgovorno davanje i uzimanje kredita. To uključuje studiju konzultantske kuće ICF iz 2021. kojom se potkrepljuje procjena učinaka Direktive[16]; studiju konzultantske kuće ICF iz 2020. kojom se potkrepljuje evaluacija Direktive o potrošačkim kreditima[17]; bihevioralnu studiju konzultantske kuće LE Europe i drugih iz 2019. o digitalizaciji trgovanja i prodaji na daljinu u području maloprodajnih financijskih usluga[18]; studiju konzultantske kuće CIVIC iz 2017. o mjerenju štete za potrošače u Europskoj uniji[19]; i studiju konzultantske kuće CIVIC iz 2013. o prezaduženosti kućanstava u Europi[20].

Osim toga, Komisija je u suradnji s tijelima država članica izradila pregled nacionalnih pristupa procjeni kreditne sposobnosti u skladu s Direktivom o potrošačkim kreditima u kontekstu Akcijskog plana za financijske usluge namijenjene potrošačima iz 2017.[21] i objavila ga 2018.[22]

- **Procjena učinka**

Komisija je provela procjenu učinka za ovaj prijedlog.

Opći ciljevi preispitivanja u okviru programa REFIT bili su smanjenje štete za potrošače i rizika uzimanja kredita na tržištu koje se stalno mijenja, olakšavanje prekograničnog odobravanja potrošačkih kredita i jačanje konkurentnosti unutarnjeg tržišta. Sve je to u skladu s izvornim ciljevima Direktive.

Razmatrane su sljedeće opcije za ostvarenje tih ciljeva: scenarij bez promjene politike (opcija 0. – polazni scenarij); neregulatorna intervencija (opcija 1.); ciljana izmjena Direktive, usmjerena na pojašnjavanje i povećanje djelotvornosti njezinih postojećih odredaba (opcija 2.); te opsežna izmjena Direktive radi uključivanja novih odredaba u skladu s postojećim pravom EU-a (opcija 3.a) ili radi uključivanja novih odredaba koje nadilaze postojeće okvire prava EU-a (opcija 3.b). Na temelju procjene učinka, kao najpoželjnija

16 ICF, Studija o mogućim učincima revizije Direktive o potrošačkim kreditima, 2021. (objavit će se zajedno s prijedlogom).

17 ICF, Evaluacija Direktive 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima, 2020.

18 LE Europe, VVA Europe, Ipsos NV, ConPolicy i Time.lex, Bihevioralna studija o digitalizaciji trgovanja i prodaji na daljinu u području maloprodajnih financijskih usluga, 2019.

19 CIVIC Consulting, Studija o mjerenju štete za potrošače u Europskoj uniji, 2017.

20 CIVIC Consulting, Prezaduženost kućanstava u Europi:ažurirani pregled stanja, prirode i uzroka, učinaka i inicijativa za ublažavanje posljedica prezaduženosti, 2013.

21 COM(2017) 0139 final.

22 Pregled nacionalnih pristupa procjeni kreditne sposobnosti u skladu Direktivom 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkim kreditima: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/mapping_national_approaches_creditworthiness_assessment.pdf.

opcija utvrđena je opcija 3.a, dopunjena određenim troškovno učinkovitim mjerama preuzetima iz ostalih opcija.

Najpoželjnija opcija sastoji se od izmjene Direktive kako bi se u nju uključile nove odredbe, u skladu s postojećom pravnom stečevinom EU-a. Kao kratki sažetak glavnih elemenata najpoželjnije opcije, u Direktivu su uključene sljedeće mjere: proširenje područja primjene Direktive kako bi se obuhvatili krediti u vrijednosti ispod 200 EUR, beskamatni krediti, svi ugovori o prekoračenju po računu i svi ugovori o *leasingu* te ugovori o kreditu sklopljeni putem platformi za uzajamno kreditiranje; izmjene definicija nekoliko ključnih pojmova; pružanje primjerenih objašnjenja potrošačima; smanjenje količine informacija koje se trebaju pružati potrošačima u oglašavanju i stavljanje naglaska na ključne informacije kad se pružaju putem određenih kanala; više pojedinosti o tome kako se i kad potrošačima prikazuju predugovorne informacije kako bi se osiguralo djelotvornije pružanje tih informacija; zabrana korištenja polja unaprijed označenih kvačicom; zabrana praksa vezanja usluga; standardi za savjetodavne usluge; zabrana prodaje nezatraženih kreditnih proizvoda; utvrđivanje obveze država članica da odrede gornje granice za kamatne stope, efektivnu kamatnu stopu ili ukupni trošak kredita; utvrđivanje pravila poslovnog ponašanja i obveze davatelja kredita i kreditnih posrednika da osiguraju da članovi osoblja imaju odgovarajuće vještine i znanja; navođenje da bi se procjene kreditne sposobnosti trebale provoditi na temelju nužnih, dovoljnih i proporcionalnih informacija o financijskim i ekonomskim okolnostima tražitelja kredita; odredba o korištenju alternativnih izvora podataka za provođenje procjena kreditne sposobnosti u kojoj se odražavaju načela iz Opće uredbe o zaštiti podataka (Uredba (EU) 2016/679); obveza država članica da promiču financijsko obrazovanje; obveza država članica da donesu mjere radi poticanja vjerovnika da pokažu razuman stupanj strpljenja prije pokretanja ovršnog postupka; povećanje dostupnosti usluga savjetovanja o dugu; poboljšanje uvjeta provedbe uvođenjem članka o nadležnim tijelima; s obzirom na sankcije, uključeno je pravilo o novčanoj kazni od 4 % (najmanji maksimalni iznos novčane kazne) kako je utvrđeno u Skupnoj direktivi (EU) 2019/2161 za prekogranične raširene povrede.

Ocijenjeno je da je najpoželjnija opcija vrlo djelotvorna u ostvarivanju ciljeva inicijative, da se njome osigurava visoka razina usklađenosti sa zakonodavstvom EU-a i da je učinkovita u smislu procijenjenih gospodarskih i socijalnih učinaka. Očekuje se da će imati pozitivan učinak na zaštitu potrošača, smanjiti štetu, izgraditi povjerenje i poboljšati socijalnu uključenost. Njome će se vjerojatno pojačati ravnopravni uvjeti unutar država članica i među njima time što će se smanjiti fragmentiranost postojećeg pravnog okvira. Kvantificirane mjere u okviru najpoželjnije opcije uključivale bi smanjenje štete za potrošače za približno 2 milijarde EUR u razdoblju od 2021. do 2030. Pored tih kvantificiranih mjera, ta bi opcija uključivala i koristi od drugih mjera, kao što su gornje granice za efektivnu kamatnu stopu i kamatne stope, koje se smatraju vrlo korisnima za potrošače i društvo iako ih se nije moglo kvantificirati, ali je zbog njih najpoželjnija opcija tim više ostvariva. Učinak najpoželjnije opcije na društvo isto se tako smatra vrlo pozitivnim, zahvaljujući mjerama za sprečavanje i otklanjanje prezaduženosti, čime se poboljšava socijalna uključenost. Te mjere uključuju jačanje procjena kreditne sposobnosti, mjera restrukturiranja i usluga savjetovanja o dugu. Za svaki euro potrošen na savjetovanje o dugu očekuje se da će se ostvariti odgovarajuće koristi u iznosu od 1,4 EUR do 5,3 EUR, uglavnom zbog toga što će se izbjeći socijalni troškovi prezaduženosti.

Davatelji kredita snosili bi glavninu troškova provedbe nove direktive. Neke bi mjere bile skuplje za davatelje kredita koji trenutačno nude proizvode koji nisu obuhvaćeni Direktivom (npr. gornje granice za kamatne stope, efektivnu kamatnu stopu ili ukupni trošak kredita). Procjenjuje se da bi trošak kvantificiranih mjera za banke bio u rasponu od 1,4 milijarde EUR

do 1,5 milijardi EUR. Očekuje se da će se troškovi prenijeti na potrošače (ali se nije moglo utvrditi u kojoj mjeri).

Zaštita potrošača kojima se odobrava kredit putem platformi za uzajamno kreditiranje nije obuhvaćena jer se ne uklapa u koncept prijedloga. Stoga će se zaštita potrošača koji ulažu putem tih platformi i odgovornosti platformi prema potrošačima ocijeniti u drugom kontekstu te će se prema potrebi naknadno izraditi zakonodavni prijedlog.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Preispitivanje u okviru programa REFIT uključeno je u odjeljak o programu REFIT u godišnjem programu rada Komisije. Prijedlog bi kao posljedicu imao određene troškove za poduzeća, ali se isto tako očekuje i da će se njime smanjiti administrativno opterećenje zahvaljujući većoj pravnoj jasnoći. U nekim državama članicama već se provodi nekoliko mjera, pa se poduzeća u tim državama članicama ne bi suočila sa znatnijim dodatnim troškovima.

Prijedlogom se pojednostavnjuju određeni zahtjevi za informacije te ih se nastoji prilagoditi digitalnoj upotrebi. Konkretno, zahvaljujući prijedlogu smanjit će se troškovi oglašavanja za davatelje kredita/kreditne posrednike u određenim medijima (npr. na radiju) i istodobno osigurati da potrošači dobiju jasnije informacije koje je lakše koristiti i razumjeti. Potencijal za pojednostavnjenje s obzirom na zahtjeve za oglašavanje potrošačkih kredita u radioemisijama može se procijeniti na 1,4 milijuna EUR godišnje, što iznosi 14 milijuna EUR u razdoblju od 2021. do 2030.

Prilagođavanje zahtjeva za pružanje informacija digitalnoj upotrebi, ponajprije putem novog standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita, dovodi do početnih troškova. Međutim, time bi se dugoročno smanjilo opterećenje za poduzeća, koja bi cjeloviti obrazac standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu mogla dostavljati e-poštom, a da ga pritom ne bi morala prilagođavati digitalnim zaslonima. Budući da je približno trećina potrošača svoj ugovor o kreditu sklopila preko interneta, to smanjenje opterećenja moglo bi u konačnici imati pozitivan učinak na više od 25 milijuna osobnih bankovnih kredita godišnje.

Kad je riječ o smanjenom opterećenju za javne uprave, očekuje se da će se, zbog višeg stupnja pravne jasnoće i pojednostavnjenog regulatornog okvira, smanjiti broj pritužbi i povećati razina sigurnosti i usklađenosti, čime će postupci izvršenja postati učinkovitiji. Očekuje se i da će posebne mjere za jačanje koordinacije i poboljšanje uvjeta za provedbu Direktive dovesti do povećanja učinkovitosti u izvršavanju obveza iz Direktive.

Nije utvrđeno da bi posebni učinci na MSP-ove bili znatni, pa ih se nije zasebno procjenjivalo.

- **Temeljna prava**

Ovim se prijedlogom poštuju temeljna prava i načela koja su posebno priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima. Ponajprije, njime se nastoji osigurati potpuno poštovanje pravila o zaštiti osobnih podataka, prava na vlasništvo, nediskriminaciji, zaštiti obiteljskog i profesionalnog života te zaštiti potrošača u skladu s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima. Svaka obrada osobnih podataka za potrebe ove Direktive bit će u skladu s Uredbom (EU) 2016/679. To uključuje odredbu o tome da bi se trebali prikupljati i na drugi način obrađivati samo oni podaci koji su primjereni, relevantni i ograničeni na ono što je nužno za potrebe procjene kreditne sposobnosti potrošača.

Prijedlogom se zabranjuje diskriminacija na osnovi državljanstva ili mjesta boravka ili po bilo kojoj osnovi iz članka 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima u situacijama kad

potrošači unutar EU-a podnose zahtjev za kredit, sklapaju ugovor o kreditu ili imaju ugovor o kreditu, što ide u korist i vjerovnika i potrošača.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ovaj prijedlog ne utječe na proračun EU-a ni agencija EU-a, osim uobičajenih administrativnih troškova povezanih s osiguravanjem usklađenosti sa zakonodavstvom EU-a, jer se njime ne osnivaju novi odbori niti se preuzimaju financijske obveze.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Komisija će pratiti provedbu revidirane Direktive, ako se ona donese, nakon njezina stupanja na snagu. Komisija će uglavnom biti zadužena za praćenje učinka Direktive na temelju podataka koje dostavljaju tijela država članica i davatelji kredita, koji će se po mogućnosti temeljiti na postojećim izvorima podataka radi izbjegavanja dodatnih opterećenja za različite dionike.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

U sljedećem sažetku nastoji se olakšati postupak odlučivanja tako da se ukratko prikaže glavni sadržaj Direktive. U članku 1. (predmet) navodi se da se Direktivom nastoji uskladiti aspekte zakona i drugih propisa država članica o određenim ugovorima o potrošačkim kreditima i uslugama skupnog financiranja kredita.

U članku 2. (područje primjene) utvrđuje se područje primjene Direktive, koje obuhvaća određene ugovore o potrošačkim kreditima i usluge skupnog financiranja kredita. I dalje su važeća određena izuzeća dopuštena člankom 2. Direktive 2008/48/EZ, no uklonjena su izuzeća koja se odnose na minimalne iznose, ugovore o leasingu s mogućnošću kupnje robe ili usluga, ugovore o prekoračenju po računu, kredite bez kamata i naknada ili kredite koji se moraju otplatiti u roku od tri mjeseca uz samo neznatne naknade.

U članku 3. (definicije) definiraju se pojmovi koji se koriste u ovom prijedlogu. Definicije su u najvećoj mogućoj mjeri usklađene s definicijama iz drugih zakonodavnih tekstova EU-a, a ponajprije s definicijama iz Direktive 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine. Međutim, uzimajući u obzir posebnosti ove Direktive, neke su definicije prilagođene potrebama ovog prijedloga.

U članku 4. (pretvaranje iznosa izraženih u eurima u nacionalnu valutu) utvrđuju se pravila za pretvaranje iznosa iz Direktive izraženih u eurima u nacionalnu valutu.

Članak 5. (obveza pružanja informacija potrošačima bez naknade) uključuje obvezu pružanja informacija potrošačima bez naknade u skladu s Direktivom.

U članku 6. (nediskriminacija) zahtijeva se od država članica da osiguraju da se potrošače sa zakonitim boravištem u Uniji ne diskriminira na osnovi njihova državljanstva, mjesta boravka ili po bilo kojoj osnovi iz članka 21. Povelje kad ti potrošači unutar Unije podnose zahtjev za ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita odnosno kad sklapaju ili imaju takav ugovor ili takve usluge.

U članku 7. (oglašavanje i stavljanje na tržište ugovora o kreditu i usluga skupnog financiranja kredita) uvode se opća načela za promidžbeno i oglašavačko komuniciranje.

U članku 8. (standardne informacije koje treba uključiti u oglašavanje ugovora o kreditu i usluga skupnog financiranja kredita) utvrđuje se oblik i sadržaj informacija koje treba uključiti u oglašavanje. Te standardne informacije odnose se na ključne značajke kredita. U

specifičnim i opravdanim slučajevima kada medij koji se koristi za priopćavanje informacija koje treba uključiti u oglašavanje ne omogućuje vizualni prikaz tih informacija, kao u slučaju oglašavanja putem radija, opseg tih informacija trebalo bi smanjiti kako bi se izbjegla prezasićenost informacijama i smanjilo nepotrebno opterećenje. Tim se odredbama dopunjuju obveze iz Direktive 2002/65/EZ o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima, Direktive 2005/29/EZ o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu.

U članku 9. (opće informacije) zahtijeva se da vjerovnici ili, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita u svako doba stavljaju na raspolaganje jasne i razumljive opće informacije o ugovorima o kreditu.

U članku 10. (predugovorne informacije) uvodi se obveza za vjerovnike, kreditne posrednike ili pružatelje usluga skupnog financiranja kredita o pružanju potrošačima personaliziranih predugovornih informacija na temelju obrasca standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu, pored kojeg potrošači moraju dobiti i standardizirani europski pregled potrošačkog kredita, u kojem se na jednoj stranici ukratko prikazuju ključne značajke predmetnog kredita, kako bi im se pomoglo pri uspoređivanju različitih ponuda. Svrha je toga osigurati da potrošači na prvi pogled vide sve bitne informacije, čak i na zaslonima mobilnih telefona. Sadržaj i izgled obrasca standardiziranog europskog pregleda potrošačkog kredita detaljno je prikazan u Prilogu II., dok je sadržaj i izgled obrasca standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu detaljno prikazan u Prilogu I. Predugovorne informacije moraju se pružiti barem jedan dan prije nego što se potrošač obveže bilo kojim ugovorom o kreditu ili ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili ponudom. Ako je od trenutka pružanja predugovornih informacija do trenutka obvezivanja potrošača bilo kojim ugovorom o kreditu, ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili ponudom prošlo manje od jednog dana, vjerovnici, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita moraju, u roku od jednog dana nakon sklapanja ugovora, podsjetiti potrošače na mogućnost povlačenja iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

U članku 11. (predugovorne informacije u pogledu ugovora o kreditu iz članka 2. stavaka 5. ili 6.) uvodi se obveza za vjerovnike i kreditne posrednike o pružanju potrošačima personaliziranih predugovornih informacija za određene vrste potrošačkih kredita na temelju obrasca europskih informacija o potrošačkom kreditu, koji im se daje uz standardni europski pregled potrošačkog kredita prikazan na jednoj stranici. Sadržaj i izgled obrasca detaljno je prikazan u Prilogu III. Kad je riječ o ostalim ugovorima o kreditu, predugovorne informacije moraju se pružiti barem jedan dan prije nego što se potrošač obveže bilo kojim ugovorom o kreditu ili ponudom, a u protivnom vjerovnici i kreditni posrednici moraju, u roku od jednog dana nakon sklapanja ugovora, podsjetiti potrošače na mogućnost povlačenja iz ugovora o kreditu.

U članku 12. (primjerena objašnjenja) zahtijeva se da vjerovnici, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita potrošačima primjereno objasne predložene ugovore o kreditu, usluge skupnog financiranja kredita i dodatne usluge kako bi im se omogućilo da procijene jesu li ti ugovori i usluge prilagođeni njihovim potrebama i financijskoj situaciji.

U članku 13. (personalizirane ponude na temelju automatizirane obrade) uvodi se obveza obavješćivanja potrošača o tome da im se prikazuju personalizirane ponude koje se temelje na automatiziranoj obradi, uključujući izradu profila.

U članku 14. (prakse vezanja i objedinjavanja usluga) zabranjuju se prakse vezanja usluga, osim ako se može dokazati da imaju jasne koristi za potrošače uzimajući u obzir dostupnost i cijene vrsta predmetnih proizvoda, dok se dopuštaju prakse objedinjavanja usluga.

U članku 15. (pretpostavljeni pristanak na ugovaranje dodatnih usluga) zabranjuje se pretpostavljanje da je potrošač dao pristanak putem standardnih opcija kao što su polja unaprijed označena kvačicom.

U članku 16. (savjetodavne usluge) utvrđuju se standardi radi osiguravanja da, u situacijama kad savjete pruža vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita, potrošači budu upoznati s time, a pritom se ne uvodi nikakva obveza pružanja savjeta. Uvodi se zahtjev prema kojem je potrebno uzeti u obzir dovoljan broj ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita koji se nude na tržištu i da se savjeti moraju pružati u skladu s profilom zajmoprimca.

U članku 17. (zabrana prodaje nezatraženih kredita) zabranjuje se svaka prodaja nezatraženih kredita, uključujući nezatražene unaprijed odobrene kreditne kartice koje se šalju potrošačima ili mogućnost da vjerovnik jednostrano poveća ograničenje potrošnje u okviru prekoračenja po računu ili kreditnih kartica, a da to potrošači nisu prethodno sami zatražili ili izričito pristali na to.

U članku 18. (obveza procjene kreditne sposobnosti potrošača) zahtijeva se da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita provede procjenu sposobnosti potrošača da otplati kredit, uzimajući u obzir interese potrošača, pri čemu se ta procjena mora temeljiti na nužnim i proporcionalnim informacijama o prihodima i rashodima potrošača te drugim financijskim i ekonomskim okolnostima, a da se pritom ne prelazi ono što je nužno potrebno za provođenje takve procjene. U njemu se zahtijeva i da se kredit stavlja na raspolaganje potrošačima ako rezultat procjene kreditne sposobnosti ukazuje na to da je vjerojatno da će se obveze koje proizlaze iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ispunjavati na način propisan tim ugovorom, osim u posebnim i opravdanim okolnostima. Osim toga, ako se procjene kreditne sposobnosti temelje na automatiziranoj obradi, uključujući izradu profila, potrošači imaju pravo zatražiti i dobiti ljudsku intervenciju od strane vjerovnika i smisleno objašnjenje procjene kreditne sposobnosti te izraziti svoje stajalište i osporavati tu procjenu kreditne sposobnosti.

U članku 19. (baze podataka) uvode se odredbe radi osiguravanja da vjerovnici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita mogu pristupati informacijama iz relevantnih baza podataka na nediskriminirajućoj osnovi.

U članku 20. (oblik ugovora o kreditu i ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita) i članku 21. (informacije koje treba navesti u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita) utvrđuje se oblik i sadržaj informacija koje treba navesti u ugovorima o kreditu ili ugovorima o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

U članku 22. (informacije o izmjeni ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita) utvrđuju se posebne zaštitne mjere koje treba uvesti za potrošače u slučaju izmjene ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

U članku 23. (promjene stope zaduživanja) utvrđuju se informacije koje treba pružiti potrošaču ako se promijeni stopa zaduživanja.

U članku 24. (ugovori o prekoračenju po računu) uvode se odredbe radi osiguravanja da se potrošače redovito obavješćuje o određenim pojedinostima njihova ugovora o prekoračenju po računu.

U članku 25. (premašeno prekoračenje) utvrđuju se pravila o prešutno prihvaćenim prekoračenjima po računu kojima vjerovnik potrošaču na raspolaganje stavlja sredstva koja nadmašuju trenutačno stanje tekućeg računa potrošača ili dogovoreno prekoračenje. Potrošača se mora upozoriti na znatnije prekoračenje po računu i mora ga se obavijestiti o uvjetima koji se primjenjuju u tom slučaju.

U članku 26. (pravo na povlačenje iz ugovora) predlaže se mogućnost za potrošače da se povuku iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita pod okolnostima sličnima onima iz Direktive 2002/65/EZ o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima.

U članku 27. (povezani ugovori o kreditu) utvrđuju se posebna pravila za povezane ugovore o kreditu i pravo potrošača na povlačenje iz takvih ugovora.

U članku 28. (ugovori o kreditu bez roka dospijeća ili ugovori o pružanju usluga skupnog financiranja kredita) utvrđuju se posebni uvjeti za otkazivanje ugovora o kreditu bez roka dospijeća.

U članku 29. (prijevremena otplata) utvrđuje se pravo potrošača da ispune svoje obveze prije dospijeća. U slučaju potpune ili djelomične prijevremene otplate potrošač ima pravo na sniženje ukupnog troška kredita, dok vjerovnik ima pravo na pravednu i objektivno opravdanu kompenzaciju za moguće troškove izravno povezane s prijevremenom otplatom kredita.

Članak 30. (izračun efektivne kamatne stope) odnosi se na glavni pokazatelj koji se koristi za uspoređivanje potrošačkih kreditnih proizvoda. U tom se članku zahtijeva da se za potrošačke kreditne proizvode koristi definicija efektivne kamatne stope (EKS) iz Direktive 2008/48/EZ. Pojedinosti o metodi izračuna efektivne kamatne stope navedene su u Prilogu IV., a u predmetnom članku propisuju se odredbe o izmjeni metodologije radi uzimanja u obzir kretanja na tržištu.

U članku 31. (gornje granice za kamatne stope, efektivnu kamatnu stopu i ukupni trošak kredita za potrošača) uvode se gornje granice koje treba odrediti za kamatnu stopu koja se primjenjuje na ugovore o potrošačkim kreditima, efektivnu kamatnu stopu i/ili ukupni trošak kredita. Države članice mogu odlučiti utvrditi posebnu gornju granicu za revolving kredite.

U članku 32. (pravila poslovnog ponašanja pri davanju kredita potrošačima) i članku 33. (zahtjevi za osoblje u pogledu znanja i stručnosti) propisuju se važni uvjeti za vjerovnike, kreditne posrednike i pružatelje usluga skupnog financiranja kredita radi osiguravanja visokog stupnja profesionalnosti u davanju potrošačkih kredita, kao što su zahtjevi u pogledu politika primitaka i zahtjevi u pogledu posjedovanja odgovarajućih znanja i vještina.

U članku 34. (financijsko obrazovanje) uvode se mjere za financijsko obrazovanje koje države članice trebaju promicati, osobito u odnosu na ugovore o potrošačkim kreditima, kako bi se povećala financijska pismenost potrošača, među ostalim i o proizvodima koji se prodaju digitalnim putem.

U članku 35. (dospjele neplaćene obveze i mjere restrukturiranja) uvode se mjere radi poticanja vjerovnika da pokažu razuman stupanj strpljenja prije pokretanja ovršnog postupka.

U članku 36. (usluge savjetovanja o dugu) zahtijeva se od država članica da osiguraju da potrošačima budu dostupne usluge savjetovanja o dugu.

U članku 37. (ovlašćivanje, registracija i nadzor nekreditnih institucija) propisuje se da nekreditne institucije moraju podlijegati prikladnim postupcima ovlašćivanja, upisivanju u registar i nadzoru. Time bi se trebalo osigurati da svi vjerovnici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita, bez obzira na to jesu li kreditna institucija, budu prikladno regulirani i nadzirani.

Članak 38. (posebne obveze kreditnih posrednika) sadržava odredbe o posebnim mjerama u odnosu na kreditne posrednike.

U članku 39. (ustup prava), koji odgovara članku 17. Direktive 2008/48/EZ, navodi se da se određena prava moraju zadržati ako se trećoj strani ustupe prava vjerovnika na temelju ugovora o kreditu ili ako se trećoj strani ustupi sam ugovor o kreditu. Pod pojmom primatelja podrazumijeva se svaka osoba kojoj su ustupljena prava vjerovnika, drugim riječima to su osiguravatelj kredita, agencija za naplatu potraživanja, društvo za rediskontiranje ili društvo za sekuritizaciju itd.

U članku 40. (izvansudsko rješavanje sporova) predviđa se da bi potrošači trebali imati pristup postupcima alternativnog rješavanja sporova radi rješavanja sporova između potrošača i vjerovnika, kreditnih posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita koji se odnose na prava i obveze utvrđene ovom Direktivom, pri čemu se ne pravi razlika između ugovornih i predugovornih sporova. Takvi postupci alternativnog rješavanja sporova i subjekti koji ih nude trebali bi ispunjavati zahtjeve kvalitete utvrđene Direktivom 2013/11/EU.

U članku 41. (nadležna tijela) zahtijeva se od država članica da odrede posebna nadležna tijela za provedbu Direktive.

U članku 42. (razina usklađivanja) i članku 43. (imperativna narav ove Direktive) potvrđuju se načelo potpunog usklađivanja i imperativna narav Direktive. Države članice ne smiju imati pravo zadržati stare ili uvoditi nove odredbe u odnosu na područja obuhvaćena Direktivom ako ona sadržava usklađene odredbe u tim područjima.

U članku 44. (sankcije) zahtijeva se od država članica da u slučaju nepoštovanja Direktive osiguraju primjenu odgovarajućih upravnih mjera ili sankcija. Osim toga, kad je riječ o „raširenim povredama” i „raširenim povredama s dimenzijom Unije”, kako su definirane u revidiranoj Uredbi o suradnji u zaštiti potrošača, od država članica zahtijevat će se da u svojem nacionalnom pravu propišu novčane kazne u maksimalnom iznosu od najmanje 4 % prometa koji u predmetnim državama članicama ostvaruje vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita koji je odgovoran za povredu.

U članku 45. (izvršavanje delegiranja ovlasti) utvrđuju se postupci koje treba primjenjivati kako bi se omogućilo da se određeni dijelovi Direktive delegiranim aktima prilagode, pobliže utvrde ili ažuriraju.

Članci 46. (preispitivanje i praćenje), 47. (stavljanje izvan snage i prijelazne odredbe), 48. (prenošenje), 49. (stupanje na snagu) i 50. (adresati) sadržavaju standardne odredbe i formulacije koje nije potrebno posebno komentirati.

2021/0171 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o potrošačkim kreditima

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora[23],

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

(1) U Direktivi 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća[24] utvrđuju se pravila na razini Unije o ugovorima o potrošačkim kreditima i uslugama skupnog financiranja kredita za potrošače.

(2) Komisija je 2014. podnijela izvješće o provedbi Direktive 2008/48/EZ. Komisija je 2020. podnijela drugo izvješće o provedbi te direktive, a u radnom dokumentu službi Komisije izložila je rezultate evaluacije Direktive u okviru programa REFIT koja je uključivala opsežno savjetovanje s relevantnim dionicima.

(3) U tim izvješćima i savjetovanjima pokazalo se da je Direktiva 2008/48/EZ bila djelomično djelotvorna u osiguravanju visokih standarda zaštite potrošača i poticanju razvoja jedinstvenog tržišta kredita te da su njezini ciljevi i dalje relevantni. Razlozi zbog čega je ta direktiva bila samo djelomično djelotvorna proizlaze i iz same Direktive, primjerice, neprecizno formuliranje određenih članaka, i iz vanjskih čimbenika, kao što su kretanja povezana s digitalizacijom, primjena i provedba u praksi u državama članicama, te činjenica da neki aspekti tržišta potrošačkih kredita nisu obuhvaćeni Direktivom.

(4) Digitalizacija je pridonijela kretanjima na tržištu koja nisu bila predviđena u trenutku donošenja Direktive 2008/48/EZ. Zapravo, brzi tehnološki razvoj koji je zabilježen od donošenja Direktive iz 2008. donio je velike promjene na tržištu potrošačkih kredita, i na strani ponude i na strani potražnje, kao što su pojava novih proizvoda i promjene u ponašanju i preferencijama potrošača.

---

23 …

24 Direktiva 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL L 133, 22.5.2008., str. 66.).

(5) Neprecizno formuliranje određenih odredbi Direktive 2008/48/EZ, čime se državama članicama omogućilo da donose odredbe koje odstupaju od onih predviđenih u Direktivi, dovelo je do fragmentacije regulatornog okvira na razini cijele Unije u nizu aspekata potrošačkih kredita.

(6) Stanje *de facto* i *de jure* koje proizlazi iz tih nacionalnih razlika u nekim slučajevima dovodi do narušavanja tržišnog natjecanja među vjerovnicima u Uniji i stvara prepreke unutarnjem tržištu. Potrošači stoga ograničeno mogu iskoristiti ponudu prekograničnih kredita koja se postupno sve više povećava i za koju se očekuje da će se i dalje povećavati zbog digitalizacije. Ta narušavanja i ograničenja mogu imati posljedice u obliku smanjenja potražnje za robom i uslugama. To stanje dovodi i do neodgovarajuće i neusklađene razine zaštite potrošača u cijeloj Uniji.

(7) Krediti koji se nude potrošačima posljednjih godina znatno su razvijeniji i diversificiraniji. Pojavili su se novi kreditni proizvodi, osobito u internetskom okruženju, a njihova se uporaba i dalje nastavlja razvijati. To je dovelo do pravne nesigurnosti u vezi s primjenom Direktive 2008/48/EZ na takve nove proizvode.

(8) Direktiva dopunjuje pravila utvrđena u Direktivi 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća[25] o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima. Kako bi se zajamčila pravna sigurnost, trebalo bi pojasniti da se u slučaju sukobljenih odredbi primjenjuje odredba ove Direktive kao *lex specialis*.

(9) U skladu s člankom 26. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), unutarnje tržište obuhvaća područje na kojemu je osigurano slobodno kretanje robe i usluga te sloboda poslovnog nastana. Razvojem transparentnijeg i učinkovitijeg pravnog okvira za potrošačke kredite trebalo bi se povećati povjerenje potrošača i olakšati razvoj prekograničnih djelatnosti.

(10) Kako bi se poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta potrošačkih kredita, potrebno je osigurati usklađeni okvir Unije u nizu osnovnih područja. S obzirom na tržište potrošačkih kredita koje se razvija, osobito u internetskom okruženju, i povećanu mobilnost europskih građana, zakonodavstvo Unije koje je usmjereno na budućnost i sposobno prilagoditi se budućim oblicima kredita i koje državama članicama omogućuje odgovarajući stupanj fleksibilnosti u provedbi trebalo bi pomoći u stvaranju ravnopravnih uvjeta za poduzeća.

(11) U članku 169. stavku 1. i članku 169. stavku 2. točki (a) UFEU-a predviđa se da Unija doprinosi ostvarivanju visoke razine zaštite potrošača mjerama donesenima na temelju članka 114. UFEU-a. U članku 38. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) predviđa se da se politikama Unije osigurava visoka razina zaštite potrošača.

(12) Važno je da potrošači uživaju visoku razinu zaštite. Stoga bi trebalo biti moguće da se slobodno kretanje ponuda za kredite odvija pod optimalnim uvjetima i za one koji nude kredite i za one koji ih traže, uzimajući u obzir konkretno stanje u državama članicama.

(13) Potpuno usklađivanje potrebno je kako bi se osiguralo da svi potrošači u Uniji uživaju visoku i ekvivalentnu razinu zaštite svojih interesa i kako bi se stvorilo unutarnje tržište koje dobro funkcionira. Stoga državama članicama ne bi trebalo dozvoliti

[25] Direktiva 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2002. o trgovanju na daljinu financijskim uslugama koje su namijenjene potrošačima i o izmjeni Direktive Vijeća 90/619/EEZ i direktiva 97/7/EZ i 98/27/EZ (SL L 271, 9.10.2002., str. 16.).

zadržavanje ni uvođenje nacionalnih odredaba koje odstupaju od onih utvrđenih u ovoj Direktivi, osim ako Direktivom nije drukčije propisano. Međutim, takvo bi ograničenje trebalo primjenjivati samo u slučajevima kad postoje odredbe usklađene s ovom Direktivom. Kad ne postoje tako usklađene odredbe, države članice trebale bi slobodno odlučiti hoće li zadržati ili uvesti nacionalno zakonodavstvo. U skladu s time, države članice trebale bi imati mogućnost zadržavanja starih ili uvođenja novih nacionalnih odredaba o solidarnoj i pojedinačnoj odgovornosti prodavatelja ili pružatelja usluga i vjerovnika. Države članice također bi trebale imati mogućnost zadržavanja nacionalnih odredaba ili uvođenja novih odredaba o otkazivanju ugovora o kupoprodaji robe ili pružanju usluga ako potrošač ostvaruje svoje pravo na povlačenje iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita. S obzirom na to, kad je riječ o ugovorima o kreditu bez roka dospijeća, državama članicama trebalo bi biti dopušteno da odrede minimalno razdoblje koje treba proteći od trenutka kada vjerovnik zatraži povrat do dana kad se kredit mora vratiti.

(14) Definicije sadržane u ovoj Direktivi određuju opseg usklađivanja. Obveza država članica da provode ovu Direktivu trebala bi stoga biti ograničena na područje primjene Direktive kako je utvrđeno tim definicijama. No ovom Direktivom ne bi se trebala dovoditi u pitanje primjena odredaba Direktive u državama članicama, u skladu s pravom Unije, u područjima izvan njezina područja primjene. Stoga bi država članica mogla zadržati staro ili uvesti novo nacionalno zakonodavstvo koje odgovara ovoj Direktivi ili određenim odredbama iz ove Direktive, a koje se odnosi na ugovore o kreditu koji su izvan njezina područja primjene, primjerice, na ugovore o kreditu kod kojih se po sklapanju ugovora od potrošača traži da deponira neki element kao instrument osiguranja u sef vjerovnika, pri čemu je odgovornost potrošača strogo ograničena na taj založeni element. Nadalje, države članice mogle bi ovu Direktivu primjenjivati i na povezane kredite koji nisu obuhvaćeni definicijom povezanog ugovora o kreditu iz ove Direktive. Stoga bi se odredbe iz ove Direktive o povezanim ugovorima o kreditu mogle primjenjivati na ugovore o kreditu koji služe samo djelomično za financiranje ugovora o isporuci robe ili pružanju usluga.

(15) Niz država članica primijenio je Direktivu 2008/48/EZ na područja koja nisu obuhvaćena njezinim područjem primjene radi povećanja razine zaštite potrošača. Zapravo, nekoliko vrsta ugovora o kreditu koji nisu obuhvaćeni područjem primjene te direktive može biti štetno za potrošače, uključujući kratkoročne kredite s visokim troškovima kod kojih je iznos kredita obično niži od minimalnog praga od 200 EUR koji je utvrđen Direktivom 2008/48/EZ. U tom kontekstu, a radi osiguravanja visoke razine zaštite potrošača i olakšavanja uspostave prekograničnog tržišta potrošačkih kredita, područjem primjene ove Direktive trebalo bi obuhvatiti neke ugovore koji su bili isključeni iz područja primjene Direktive 2008/48/EZ, kao što su ugovori o potrošačkim kreditima u iznosu nižem od 200 EUR. Slično tomu, ovom bi Direktivom trebalo obuhvatiti i druge proizvode koji su potencijalno štetni zbog visokih troškova koje uključuju ili visokih naknada u slučaju izostalih uplata kako bi se osigurala veća transparentnost i bolja zaštita potrošača, čime se povećava povjerenje potrošača. U toj se mjeri ne bi smjelo iz područja primjene ove Direktive isključiti ugovore o *leasingu,* ugovore o prekoračenju po računu kod kojih se kredit mora otplatiti u roku od mjesec dana i ugovore o kreditu prema kojima se kredit odobrava bez kamata i bez ikakvih drugih naknada, uključujući aranžmane po načelu „kupi sada, plati poslije”, tj. nove digitalne financijske alate koji potrošačima omogućuju kupnje koje se otplaćuju s vremenom; i ugovore o kreditu prema čijim se uvjetima kredit mora otplatiti u roku od tri mjeseca, a plaćaju se samo neznatne naknade. Nadalje, u područje primjene ove

Direktive trebalo bi uključiti sve ugovore o kreditu u iznosu do 100 000 EUR. Gornji prag za ugovore o kreditu u okviru ove Direktive trebao bi se povećati kako bi se u obzir uzela indeksacija radi prilagodbe za učinke inflacije od 2008. i u sljedećim godinama.

(16) Skupno financiranje sve je dostupniji oblik financiranja za potrošače, a obično se koristi za male izdatke ili ulaganja. Iz područja primjene Uredbe (EU) 2020/1503 Europskog parlamenta i Vijeća[26] isključene su usluge skupnog financiranja, uključujući usluge olakšavanja odobravanja kredita, koje se pružaju potrošačima kako su definirane u Direktivi 2008/48/EZ. U tom se kontekstu ovom Direktivom nastoji dopuniti Uredbu (EU) 2020/1503 popravljanjem stanja nastalog tim isključenjem tako da se pruži pravna jasnoća u pogledu pravnog režima primjenjivog na usluge skupnog financiranja u slučajevima kada potrošač želi uzeti kredit preko pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.

(17) Pružatelj usluga skupnog financiranja kredita upravlja digitalnom platformom otvorenom za javnost radi povezivanja ili olakšavanja povezivanja potencijalnih zajmodavaca s potrošačima koji traže financiranje. Takvo financiranje može biti u obliku potrošačkog kredita. Ako pružatelji usluga skupnog financiranja kredita daju kredite izravno potrošačima, na njih bi se primjenjivale odredbe iz ove Direktive koje se odnose na vjerovnike. Ako pružatelji usluga skupnog financiranja kredita olakšavaju odobravanje kredita između vjerovnika koji djeluju u okviru svojeg obrta, poslovanja ili profesije i potrošača, na te bi se vjerovnike trebale primjenjivati obveze vjerovnika na temelju ove Direktive. U takvoj situaciji pružatelji usluga skupnog financiranja kredita djeluju kao kreditni posrednici, stoga bi se na njih trebale primjenjivati obveze kreditnih posrednika na temelju ove Direktive.

(18) Nadalje, neke odredbe iz ove Direktive trebale bi se primjenjivati na pružatelje usluga skupnog financiranja kredita koji djeluju u tom svojstvu, a ne kao vjerovnici ili kreditni posrednici, ako olakšavaju odobravanje kredita između, s jedne strane, osoba koje odobravaju potrošačke kredite izvan okvira svojeg obrta, poslovanja ili profesije i, s druge strane, potrošača. U tom bi kontekstu pružatelj usluga skupnog financiranja kredita trebao poštovati određena pravila i obveze iz ove Direktive, uključujući obvezu provođenja procjene kreditne sposobnosti i pravila o pružanju predugovornih informacija. Osobe koje izvan okvira svojeg obrta, poslovanja ili profesije odobravaju kredite potrošačima putem platforme za skupno financiranje kredita ne bi smjele podlijegati obvezama vjerovnika na temelju ove Direktive.

(19) Kad je riječ o posebnim ugovorima o kreditu na koje se mogu primijeniti samo neke odredbe iz ove Direktive, državama članicama trebalo bi ostaviti slobodu da u svojem nacionalnom zakonodavstvu uređuju takve vrste ugovora o kreditu s obzirom na ostale aspekte koji nisu usklađeni ovom Direktivom.

(20) Ugovori za pružanje usluga na trajnoj osnovi ili isporuku proizvoda iste vrste kad potrošač za njih plaća u obliku mjesečnih obroka dok njihova isporuka odnosno pružanje traje mogu se dosta razlikovati, u pogledu interesa uključenih ugovornih strana i modalitetâ i učinkovitosti transakcija, od ugovora o kreditu obuhvaćenih ovom Direktivom. Stoga se takvi ugovori ne bi smjeli smatrati ugovorima o kreditu za

[26] Uredba (EU) 2020/1503 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. listopada 2020. o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1129 i Direktive (EU) 2019/1937 (SL L 347, 20.10.2020., str. 1.).

potrebe ove Direktive. Takvi ugovori uključuju, primjerice, ugovor o osiguranju kod kojeg se osiguranje plaća u mjesečnim obrocima.

(21) Ugovore o kreditu koji obuhvaćaju odobravanje kredita osiguranih nekretninama i ugovore o kreditu čija je svrha financiranje stjecanja ili zadržavanja vlasničkih prava nad zemljištem ili postojećom ili projektiranom zgradom trebalo bi isključiti iz područja primjene ove Direktive jer su takvi ugovori regulirani Direktivom 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća[27]. Međutim, neosigurane kredite čija je svrha renoviranje stambene nekretnine, uključujući one čiji ukupan iznos premašuje 100 000 EUR, ne bi se smjelo isključiti iz područja primjene ove Direktive.

(22) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati bez obzira na to je li vjerovnik pravna ili fizička osoba. Međutim, ova Direktiva ne bi trebala utjecati na pravo država članica da ograniče davanje potrošačkih kredita samo na pravne osobe ili određene pravne osobe.

(23) Određene odredbe ove Direktive trebale bi se primjenjivati na fizičke i pravne osobe (kreditne posrednike) koji u okviru svoje poslovne ili profesionalne djelatnosti za naknadu predstavljaju ili nude ugovore o kreditu potrošačima, pomažu potrošačima u poduzimanju pripremnih radova u pogledu ugovora o kreditu ili sklapaju ugovore o kreditu s potrošačima u ime vjerovnika.

(24) Potrošačima bi trebalo besplatno pružati informacije, primjerice predugovorne informacije ili opće informacije.

(25) U ovoj se Direktivi poštuju temeljna prava i načela priznata ponajprije Poveljom Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”). Ponajprije, u ovoj se Direktivi u potpunosti poštuju prava na zaštitu osobnih podataka, vlasništvo, nediskriminaciju, zaštitu obiteljskog i profesionalnog života te zaštitu potrošača u skladu s Poveljom.

(26) Potrošače koji zakonito borave u Uniji ne bi se smjelo diskriminirati na osnovi njihova državljanstva ili mjesta boravka ni po bilo kojoj osnovi navedenoj u članku 21. Povelje kad ti potrošači unutar Unije podnose zahtjev za ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, kad sklapaju takav ugovor ili kad imaju takav ugovor.

(27) Potrošače bi trebalo zaštititi od nepoštenih ili zavaravajućih praksi, osobito u pogledu informacija koje pruža vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita, u skladu s Direktivom 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća[28]. Ta se direktiva i dalje primjenjuje na ugovore o kreditu i usluge skupnog financiranja kredita te funkcionira kao „sigurnosna mreža” kojom se osigurava da se visoka zajednička razina zaštite potrošača od nepoštenih poslovnih praksi može održati u svim sektorima, među ostalim, dopunjavanjem drugih propisa iz prava EU-a.

(28) Oglašavanje je često posebice usmjereno na jedan ili više proizvoda, a potrošači bi trebali biti u mogućnosti odlučivati nakon što se u potpunosti upoznaju s izborom kreditnih proizvoda u ponudi. U tom pogledu, opće informacije igraju bitnu ulogu u

---

[27] Direktiva 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 60, 28.2.2014., str. 34.).

[28] Direktiva 2005/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. o nepoštenoj poslovnoj praksi poslovnog subjekta u odnosu prema potrošaču na unutarnjem tržištu i o izmjeni Direktive Vijeća 84/450/EEZ, direktiva 97/7/EZ, 98/27/EZ i 2002/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, kao i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća („Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi”) (SL L 149, 11.6.2005., str. 22.).

edukaciji potrošača u odnosu na širok izbor dostupnih proizvoda i usluga te njihovih ključnih značajki. Potrošači bi stoga trebali moći uvijek pristupiti općim informacijama o dostupnim kreditnim proizvodima. Time se ne bi smjela dovoditi u pitanje obveza pružanja personaliziranih predugovornih informacija potrošačima.

(29) Trebalo bi utvrditi posebne odredbe o oglašavanju ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita te o određenim elementima standardnih informacija koje se trebaju pružati potrošačima kako bi im se omogućilo, u prvom redu, da uspoređuju različite ponude. Takve bi se informacije trebale davati na jasan, sažet i uočljiv način pomoću reprezentativnog primjera. Te standardne informacije trebalo bi prikazivati na početku i na istaknut način, jasno i u privlačnom obliku. Trebale bi biti jasno čitljive i prilagođene tako da se vodi računa o tehničkim ograničenjima određenih medija kao što su zasloni mobilnih telefona. Privremeni promotivni uvjeti, kao što je promotivna stopa, kada je kamatna stopa niža u početnim mjesecima ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita, trebali bi se jasno navesti kao takvi. Potrošači bi trebali vidjeti sve bitne informacije na prvi pogled, čak i ako ih gledaju na zaslonima mobilnih telefona. Potrošaču bi trebalo priopćiti i telefonski broj i e-adresu vjerovnika i, prema potrebi, kreditnog posrednika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita kako bi mu se omogućilo da brzo i djelotvorno stupi u kontakt s vjerovnikom, kreditnim posrednikom ili pružateljem usluga skupnog financiranja kredita. Gornja bi granica trebala biti navedena kada nije moguće naznačiti ukupan iznos kredita kao dostupan ukupan iznos, posebno kada ugovor o kreditu daje potrošačima slobodu povlačenja tranša s ograničenjem u odnosu na iznos. Ta bi gornja granica trebala naznačivati gornju granicu kredita koji se može staviti na raspolaganje potrošačima. U posebnim i opravdanim slučajevima, kako bi potrošači bolje razumjeli informacije objavljene pri oglašavanju ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita ako medij koji se koristi ne omogućuje vizualni prikaz tih informacija, kao pri oglašavanju putem radija, mogla bi se smanjiti količina objavljenih informacija. Osim toga, državama članicama trebalo bi i dalje ostaviti slobodu da uređuju zahtjeve za pružanje informacija u svojem nacionalnom pravu u pogledu oglašavanja ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita koje ne sadržava informacije o troškovima kredita.

(30) Kako bi se potrošačima omogućilo da svoje odluke donesu potpuno upoznati s činjenicama, trebalo bi im, barem jedan dan prije sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, pružiti odgovarajuće informacije, uključujući informacije o uvjetima i troškovima kredita te o njihovim obvezama, kao i odgovarajuća objašnjenja tih informacija, kako bi ih potrošači mogli pažljivo proučiti bez žurbe i kad njima to odgovara. Tim se pravilima ne bi smjela dovoditi u pitanje Direktiva Vijeća 93/13/EEZ[29].

(31) Predugovorne informacije trebale bi se pružati putem obrasca standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu. Kako bi se potrošačima pomoglo oko razumijevanja i uspoređivanja ponuda, trebalo bi im pružiti obrazac standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu, u kojem se sažeto prikazuju ključni elementi kredita, i koji se pruža pored standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita, zahvaljujući kojem bi potrošači trebali na prvi pogled vidjeti sve bitne informacije, čak i na zaslonima mobilnih telefona. Te informacije trebale bi biti jasne, jasno čitljive i prilagođene tehničkim ograničenjima određenih medija kao što su

[29] Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, 21.4.1993., str. 29.).

zasloni mobilnih telefona. Trebale bi biti prikazane na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima kako bi se osiguralo da svaki potrošač može pristupiti informacijama na ravnopravnoj osnovi i u skladu s Direktivom (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća[30].

(32) Kako bi se osigurala što veća transparentnost i usporedivost ponuda, predugovorne informacije trebale bi uključivati ponajprije efektivnu kamatnu stopu koja se primjenjuje na kredit i određuje na isti način u cijeloj Uniji. Budući da se efektivna kamatna stopa u ovoj fazi može naznačiti samo primjerom, takav bi primjer trebao biti reprezentativan. Stoga bi on trebao odgovarati, primjerice, prosječnom trajanju i ukupnom iznosu odobrenog kredita za vrstu ugovora o kreditu ili vrstu usluga skupnog financiranja kredita koja se razmatra te bi, ako je primjenjivo, trebao odgovarati vrsti kupljene robe. Pri utvrđivanju reprezentativnog primjera u obzir bi trebalo uzeti i učestalost određenih vrsta ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita na određenom tržištu. Kada je riječ o stopi zaduživanja, učestalosti obroka i kapitalizaciji kamata, vjerovnici bi trebali koristiti svoju uobičajenu metodu izračuna za predmetni potrošački kredit. Ako je od trenutka pružanja predugovornih informacija do trenutka obvezivanja potrošača bilo kojim ugovorom o kreditu ili ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita prošlo manje od jednog dana, vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita trebali bi, u roku od jednog dana nakon sklapanja ugovora, podsjetiti potrošače na mogućnost povlačenja iz ugovora o kreditu.

(33) Ukupni trošak kredita za potrošača trebao bi obuhvaćati sve troškove, uključujući kamate, provizije, pristojbe, naknade za kreditne posrednike i sve ostale naknade koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, osim troškova javnog bilježnika. Stvarno poznavanje troškova od strane vjerovnika trebalo bi procjenjivati objektivno, uzimajući u obzir zahtjeve u pogledu profesionalnosti propisane u ovoj Direktivi.

(34) Ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita kod kojih se stopa zaduživanja periodično revidira u skladu s promjenama koje se javljaju u referentnoj stopi iz ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita ne bi se smjelo smatrati ugovorima o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita s fiksnom stopom zaduživanja.

(35) Državama članicama trebalo bi i dalje ostaviti slobodu da odlučuju hoće li zadržati stare ili uvoditi nove nacionalne odredbe kojima se vjerovnicima ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita zabranjuje da od potrošača zahtijevaju da, u vezi s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, otvore bankovni račun ili sklope ugovor o drugoj dodatnoj usluzi ili da plaćaju troškove ili pristojbe za takve bankovne račune ili druge dodatne usluge. U onim državama članicama u kojima su dopuštene takve kombinirane ponude potrošače bi prije sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita trebalo obavijestiti o svim dodatnim uslugama čije je ugovaranje obvezno da bi se kredit uopće dobio ili o uvjetima pod kojima se nude na tržištu. Troškovi koji se plaćaju u slučaju takvih dodatnih usluga, osobito premije osiguranja, trebali bi biti uključeni u ukupni trošak kredita. Alternativno, ako se iznos takvih troškova ne može unaprijed odrediti, potrošači bi trebali odgovarajuće informacije o postojanju takvih troškova dobiti u fazi

[30] Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

prije sklapanja ugovora. Trebalo bi pretpostavljati da je vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita upoznat s troškovima dodatnih usluga koje potrošačima nudi sam ili u ime treće strane, osim ako visina tih troškova ovisi o konkretnim karakteristikama ili situaciji potrošača.

(36) Međutim, za specifične vrste ugovora o kreditu primjereno je, radi osiguravanja odgovarajuće razine zaštite potrošača bez prekomjernog opterećivanja vjerovnika ili, prema potrebi, kreditnih posrednika, ograničiti zahtjeve za pružanje predugovornih informacija, uzimajući u obzir specifičnu narav takvih vrsta ugovora.

(37) Potrošaču bi trebalo dati sveobuhvatne informacije prije nego što sklopi ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, bez obzira na to je li u prodaju kredita uključen kreditni posrednik. Stoga bi se, općenito, zahtjevi za pružanje predugovornih informacija trebali primjenjivati i na kreditne posrednike. Međutim, ako dobavljači robe i usluga djeluju kao kreditni posrednici u pomoćnoj ulozi, nije primjereno uvoditi im zakonsku obvezu pružanja predugovornih informacija u skladu s ovom Direktivom. Može se, primjerice, smatrati da dobavljači proizvoda i usluga djeluju kao kreditni posrednici u pomoćnoj ulozi ako njihova djelatnost kao kreditnih posrednika nije glavna svrha njihove poslovne ni profesionalne djelatnosti. U tim je slučajevima dostatna razina zaštite potrošača ipak postignuta jer bi vjerovnik trebao biti odgovoran osigurati da potrošači dobiju potpune predugovorne informacije, ili od kreditnog posrednika, ako se vjerovnik i posrednik tako dogovore, ili na neki drugi odgovarajući način.

(38) Države članice trebale bi imati mogućnost regulirati potencijalno obvezujuću narav informacija koje treba pružiti potrošaču prije sklapanja ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita i razdoblje u kojem te informacije trebaju biti obvezujuće za vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.

(39) Unatoč predugovornim informacijama koje treba pružiti, potrošaču će možda i dalje biti potrebna dodatna pomoć kako bi donio odluku o tome koji su ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita iz ponude predloženih proizvoda najprimjereniji za njegove potrebe i financijsku situaciju. Stoga bi države članice trebale osigurati da vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita pružaju takvu pomoć u pogledu kreditnih proizvoda koje nude potrošaču na način da potrošaču pruže primjerena objašnjenja relevantnih informacija, uključujući osobito ključna obilježja predloženih proizvoda, na personaliziran način kako bi potrošač razumio učinke koje bi ti proizvodi mogli imati na njegovu ekonomsku situaciju. Vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita trebali bi način na koji pružaju takva objašnjenja prilagoditi okolnostima u kojima se kredit nudi i potrebi potrošača za primanjem pomoći, uzimajući u obzir znanje i iskustvo potrošača povezano s kreditima te narav pojedinačnih kreditnih proizvoda. Takva objašnjenja sama po sebi ne bi trebala činiti osobnu preporuku.

(40) Kako je istaknuto u Prijedlogu uredbe o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji)[31], sustavi umjetne inteligencije (UI) mogu se lako upotrebljavati u različitim sektorima gospodarstva i društva, među ostalim i preko granica, te se mogu kretati unutar cijele Unije. U tom bi kontekstu vjerovnicima, kreditnim posrednicima i pružateljima usluga skupnog financiranja kredita trebalo dopustiti da personaliziraju cijenu svojih ponuda za određene potrošače ili određene

[31] COM(2021) 206 final.

kategorije potrošača na temelju automatiziranog donošenja odluka i izrade profila ponašanja potrošača, čime im se omogućuje da procijene kupovnu moć potrošača. Stoga bi potrošače trebalo jasno obavijestiti ako je cijena koja im je prikazana personalizirana na temelju automatizirane obrade kako bi mogli uzeti u obzir potencijalne rizike povezane s njihovom odlukom o kupnji.

(41) Načelno se praksa vezanja usluga ne bi smjela dopustiti, osim ako se financijska usluga ili proizvod koji se nude zajedno s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita ne mogu ponuditi zasebno jer čine sastavni dio kredita, primjerice u slučaju ugovora o prekoračenju po računu. Iako bi, uzimajući u obzir pitanja proporcionalnosti, vjerovnici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita trebali moći zahtijevati od potrošača posjedovanje relevantne police osiguranja radi jamčenja otplate kredita ili osiguravanja vrijednosti sredstva osiguranja, potrošač bi trebao imati mogućnost odabrati vlastitog osiguravatelja. Time ne bi trebalo dovoditi u pitanje uvjete kreditiranja koje utvrđuje vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita, pod uvjetom da je u polici osiguranja tog pružatelja sadržana jednaka razina jamstva kao u polici osiguranja koju predlaže ili nudi vjerovnik ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita. Nadalje, države članice trebale bi moći standardizirati, u cijelosti ili djelomično, pokriće koje se pruža ugovorima o osiguranju kako bi se olakšala usporedba različitih ponuda onim potrošačima koji to žele.

(42) Dodatne usluge trebale bi se prikazivati jasno i transparentno. Osim toga, ne bi smjelo biti moguće pretpostavljati da je potrošač dao pristanak na ugovaranje tih dodatnih usluga, nego bi potrošač taj pristanak morao dati jasnom potvrdnom radnjom kojom izražava svoju dobrovoljnu, posebnu, informiranu i nedvosmislenu suglasnost. U tom se kontekstu šutnja, polja unaprijed označena kvačicom ili nečinjenje ne bi smjeli smatrati pristankom.

(43) Davanje savjeta u obliku personaliziranih preporuka („savjetodavne usluge”) aktivnost je koja se može kombinirati s drugim aspektima odobravanja kredita ili kreditnog posredovanja. Stoga bi potrošače, kako bi bili u položaju razumjeti narav usluga koje su im pružene, trebalo upoznati s time od čega se te savjetodavne usluge sastoje te pružaju li im se te usluge ili im se mogu pružiti. S obzirom na važnost koju potrošači pridaju korištenju pojmova „savjet” i „savjetnici”, državama članicama trebalo bi dopustiti da zabrane korištenje tih ili sličnih pojmova ako savjetodavne usluge potrošačima pružaju vjerovnici, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita. Primjereno je osigurati da države članice nametnu zaštitne mjere ako je savjet opisan kao neovisan radi osiguravanja da su asortiman proizvoda koji se razmatra i načini primanja naknada u skladu s očekivanjima potrošača o takvim savjetima. Kad pružaju savjetodavne usluge, vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita trebali bi navesti hoće li se preporuka temeljiti isključivo na njihovoj ponudi proizvoda ili na širokoj ponudi proizvoda s cijelog tržišta, kako bi potrošač mogao razumjeti na čemu se preporuka temelji. Nadalje, vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita trebali bi navesti informacije o naknadi koju je potrošač dužan platiti za savjetodavne usluge, ili ako se taj iznos u trenutku objave ne može utvrditi, metodu koja se koristi za njegov izračun.

(44) Prodaja kredita koje potrošači nisu zatražili može u nekim slučajevima biti povezana s praksama koje su štetne za potrošača. S obzirom na to, trebala bi se zabraniti prodaja nezatraženih kredita, uključujući nezatražene unaprijed odobrene kreditne kartice koje se šalju potrošačima ili jednostrano povećanje potrošačeva dopuštenog prekoračenja po računu ili ograničenja potrošnje na kreditnim karticama.

(45) Države članice trebale bi poduzeti odgovarajuće mjere za promidžbu odgovornih praksi tijekom svih faza kreditnog odnosa, uzimajući u obzir specifična svojstva svojih kreditnih tržišta. Te mjere mogu obuhvaćati, primjerice, pružanje informacija potrošačima i njihovu edukaciju, uključujući i upozorenja na opasnost od neispunjavanja obveze plaćanja i na prezaduženost. Na rastućem kreditnom tržištu posebno je važno da se vjerovnici ne upuštaju u neodgovorno pozajmljivanje i da ne daju kredite bez prethodne procjene kreditne sposobnosti. Države članice trebale bi provoditi potreban nadzor kako bi se izbjeglo takvo ponašanje vjerovnika i trebale bi odrediti potrebna sredstva za sankcioniranje takvog ponašanja. Ne dovodeći u pitanje odredbe o kreditnom riziku iz Direktive 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća[32] vjerovnici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita trebali bi snositi odgovornost za provjeravanje kreditne sposobnosti potrošača u svakom pojedinačnom slučaju. U tu bi svrhu vjerovnicima ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita trebalo dozvoliti da informacije koje im je dao potrošač koriste ne samo tijekom sastavljanja predmetnog ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, nego i tijekom dugotrajnog komercijalnog odnosa. I potrošači bi trebali djelovati razborito i poštovati svoje ugovorne obveze.

(46) Od ključne je važnosti da se sposobnost i sklonost potrošača da otplaćuje kredit procijene i provjere prije sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita. Ta procjena kreditne sposobnosti trebala bi se provoditi u interesu potrošača, kako bi se spriječile prakse neodgovornog pozajmljivanja i prezaduženost, te bi se trebali uzeti u obzir svi nužni i relevantni čimbenici koji bi mogli utjecati na sposobnost potrošača da otplaćuje kredit. Države članice trebale bi moći izdavati dodatne smjernice o dodatnim kriterijima i metodama procjene kreditne sposobnosti potrošača, primjerice, određivanjem ograničenja s obzirom na omjere vrijednosti kredita i imovine ili vrijednosti kredita i prihoda.

(47) Procjena kreditne sposobnosti trebala bi se temeljiti na informacijama o financijskoj i ekonomskoj situaciji potrošača, uključujući prihode i troškove. U Smjernicama o odobravanju i praćenju kredita (EBA/GL/2020/06) Europskog nadzornog tijela za bankarstvo pružaju se smjernice o tome koje se kategorije podataka mogu koristiti za obradu osobnih podataka za potrebe procjene kreditne sposobnosti, što uključuje dokaze o prihodima ili drugim izvorima otplate, informacije o financijskoj imovini i obvezama ili informacije o ostalim financijskim obvezama. Osobni podaci, kao što su osobni podaci koji se nalaze na platformama društvenih mreža ili koji se odnose na zdravlje, uključujući podatke o oboljenju od raka, ne bi se smjeli koristiti pri provođenju procjene kreditne sposobnosti. Međutim, potrošači bi trebali dostaviti informacije o svojoj financijskoj i ekonomskoj situaciji radi olakšavanja procjene kreditne sposobnosti. Kredit bi se, načelno, trebao staviti na raspolaganje potrošaču samo ako rezultat procjene kreditne sposobnosti upućuje na to da je vjerojatno da će se obveze koje proizlaze iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ispunjavati na način koji se zahtijeva tim ugovorom. Međutim, ako bi rezultat takve procjene bio negativan, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita može iznimno staviti kredit na raspolaganje potrošaču u posebnim i opravdanim okolnostima, primjerice, ako ima dugotrajan odnos s tim potrošačem ili

[32] Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27.6.2013., str. 338.).

u slučaju kredita za financiranje izvanrednih zdravstvenih troškova, studentskih kredita ili kredita za potrošače s invaliditetom. U tom slučaju, kada vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita odlučuje hoće li kredit staviti na raspolaganje potrošaču ili ne, trebao bi uzeti u obzir iznos i svrhu kredita i vjerojatnost da će se ispuniti obveze koje proizlaze iz ugovora.

(48) U Prijedlogu uredbe o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (Akt o umjetnoj inteligenciji) utvrđuje se da bi sustave umjetne inteligencije koji se upotrebljavaju za ocjenu kreditnog rejtinga ili kreditne sposobnosti pojedinaca trebalo klasificirati kao visokorizične sustave umjetne inteligencije jer određuju pristup tih osoba financijskim sredstvima ili osnovnim uslugama kao što su stanovanje, električna energija i telekomunikacijske usluge. S obzirom na te visoke rizike, kad god procjena kreditne sposobnosti uključuje automatiziranu obradu, potrošač bi trebao imati pravo dobiti ljudsku intervenciju od strane vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita. Potrošač bi trebao imati i pravo dobiti smisleno objašnjenje o provedenoj procjeni i načinu funkcioniranja automatizirane obrade korištene u svrhu procjene, uključujući, među ostalim, glavne varijable, logiku i rizike uključene u tu obradu, te bi trebao imati pravo izraziti svoje stajalište i osporavati procjenu kreditne sposobnosti i samu odluku.

(49) Kako bi procijenio kreditni status potrošača, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita trebao bi izvršiti i uvid u baze podataka o kreditima. Zbog pravnih i stvarnih okolnosti takvi se uvidi mogu razlikovati u opsegu. Radi sprečavanja bilo kakvog narušavanja tržišnog natjecanja među vjerovnicima ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita, oni bi trebali imati pristup privatnim ili javnim bazama podataka o kreditima koje sadržavaju podatke o potrošačima u državi članici u kojoj nemaju poslovni nastan te bi taj pristup trebali ostvarivati pod nediskriminirajućim uvjetima u usporedbi s vjerovnicima ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita s poslovnim nastanom u toj državi članici. Države članice trebale bi olakšati prekogranični pristup privatnim ili javnim bazama podataka, u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća[33]. Radi jačanja uzajamnosti, baze podataka o kreditima trebale bi sadržavati barem informacije o dospjelim neplaćenim obvezama potrošača, u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom.

(50) Ako se odluka o odbijanju zahtjeva za kredit temelji na uvidu u bazu podataka o kreditima, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita trebao bi obavijestiti potrošača o toj činjenici te o informacijama o tom potrošaču koje su pohranjene u bazi podataka u koju je izvršen uvid.

(51) Ovom se Direktivom ne uređuju pitanja ugovornog prava o valjanosti ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita. Stoga države članice u tom području smiju zadržati stare ili uvoditi nove nacionalne odredbe koje su u skladu s pravom Unije. Države članice smiju regulirati pravni režim kojim se uređuju ponude za sklapanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, ponajprije s obzirom na to kad treba dati ponudu i na razdoblje tijekom kojeg je ona obvezujuća za vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita. Ako se takva ponuda daje u isto vrijeme kad se daju i predugovorne informacije predviđene ovom Direktivom, nju bi, kao i sve druge

[33] Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

dodatne informacije koje vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita možda želi dati potrošaču, trebalo dati u zasebnom dokumentu. Taj zaseban dokument može se priložiti standardnim europskim informacijama o potrošačkom kreditu.

(52) U ugovoru o kreditu i ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita trebale bi se jasno i sažeto navesti sve potrebne informacije kako bi potrošač bio upoznat sa svojim pravima i obvezama na temelju tog ugovora.

(53) Ne dovodeći u pitanje Direktivu 93/13/EEZ i predugovorne obveze u skladu s ovom Direktivom, a radi osiguravanja visoke razine zaštite potrošača, potrošaču bi trebalo, pravodobno i prije ikakvih izmjena uvjeta ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, priopćiti sljedeće informacije: opis predloženih izmjena i, prema potrebi, potrebu da potrošač da svoj pristanak na izmjene ili opis izmjena uvedenih po sili zakona; rokove za provedbu tih izmjena; pravna sredstva za podnošenje pritužbe koja potrošač ima na raspolaganju, rok za podnošenje pritužbe te ime i adresu nadležnog tijela kojemu se ta pritužba može podnijeti. Izmjena ugovora ne bi smjela utjecati ni na koja prava potrošača, uključujući prava na informacije na temelju ove Direktive.

(54) Kako bi se osigurala potpuna transparentnost, potrošačima bi se trebale pružiti sve informacije o stopi zaduživanja i u predugovornoj fazi i nakon sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita. Tijekom ugovornog odnosa potrošače bi, nadalje, trebalo izvješćivati o promjenama varijabilne stope zaduživanja te o tako uzrokovanim promjenama uplata. Time se ne dovode u pitanje odredbe nacionalnog prava koje se ne odnose na informacije za potrošače i kojima se utvrđuju uvjeti ili propisuju posljedice tih promjena, osim promjena koje se odnose na uplate, stope zaduživanja i druge ekonomske uvjete kojima je uređen kredit, primjerice pravila kojima se predviđa da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita može promijeniti stopu zaduživanja samo ako postoji valjan razlog za takvu promjenu ili da potrošač može otkazati ugovor ako dođe do promjene stope zaduživanja ili drugog posebnog ekonomskog uvjeta u odnosu na kredit.

(55) U slučaju znatnog premašenog prekoračenja koje traje dulje od mjesec dana vjerovnik bi trebao bez odgode obavijestiti potrošača o premašenom prekoračenju, uključujući predmetni iznos, stopi zaduživanja i svim eventualnim sankcijama, pristojbama ili kamatama koje su primjenjive na dospjele neplaćene obveze. Ako potrošač redovito premašuje prekoračenje, vjerovnik bi mu trebao ponuditi savjetodavne usluge, ako su dostupne, kako bi mu pomogao u pronalaženju jeftinijih alternativa, ili ga uputiti na službe za savjetovanje o dugu.

(56) Potrošači bi trebali imati pravo na povlačenje iz ugovora bez sankcija i bez obveze navođenja razloga. Međutim, pravo na povlačenje iz ugovora ne bi se smjelo koristiti u zloj vjeri.

(57) Ako se potrošač povuče iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita u vezi s kojim je potrošač primio robu, osobito ako je riječ o kupnji u obrocima ili ugovoru o najmu ili *leasingu* s obvezom kupnje, ovom se Direktivom ne bi trebali dovoditi u pitanje bilo koji propisi predmetnih država članica o vraćanju robe ili povezanim pitanjima.

(58) U nekim je slučajevima nacionalnim pravom već predviđeno da se sredstva ne mogu staviti na raspolaganje potrošaču prije isteka određenog roka. U takvim slučajevima potrošači mogu poželjeti osigurati prijevremeni primitak kupljene robe ili usluga. Stoga bi, u slučaju povezanih ugovora o kreditu, države članice trebale imati

mogućnost da predvide, kao iznimku, da bi se, ako potrošač izričito želi prijevremeni primitak kupljene robe ili usluga, rok za ostvarivanje prava na povlačenje iz ugovora mogao skratiti tako da bude isti kao rok prije kojeg se sredstva ne mogu staviti na raspolaganje.

(59) U slučaju povezanih ugovora o kreditu postoji odnos međuovisnosti između kupnje proizvoda ili usluga i ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita sklopljenog u tu svrhu. Stoga, ako potrošač ostvaruje pravo na povlačenje iz ugovora u odnosu na ugovor o kupnji, na temelju prava Unije, povezani ugovor o kreditu za njega više ne bi trebao biti obvezujući. To ne bi trebalo imati utjecaja na nacionalno pravo koje se primjenjuje na povezane ugovore o kreditu ako je ugovor o kupnji proglašen nevažećim ili ako potrošač ostvaruje svoje pravo na povlačenje iz ugovora na temelju nacionalnog prava. To ne bi trebalo utjecati ni na prava potrošača koja uživa na temelju nacionalnog prava i prema kojima ne može doći ni do kakve obveze između potrošača i dobavljača robe ili usluga, niti je moguće izvršiti ikakvo plaćanje između tih osoba, sve dok potrošač ne potpiše ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita radi financiranja kupnje robe ili usluga.

(60) Ugovorne strane trebale bi imati pravo na standardno otkazivanje ugovora o kreditu bez roka dospijeća. Osim toga, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita trebao bi, ako je tako dogovoreno u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, imati pravo na suspendiranje prava potrošača na povlačenje tranše kod ugovora o kreditu bez roka dospijeća iz objektivno opravdanih razloga. Takvi razlozi mogu, primjerice, obuhvaćati sumnju na neodobreno ili prijevarno korištenje kredita ili znatno povećani rizik da potrošač neće moći ispuniti svoju obvezu otplate kredita. Ova Direktiva ne bi smjela utjecati na nacionalno ugovorno pravo kojim se uređuju prava ugovornih strana na otkazivanje ugovora o kreditu na temelju povrede ugovora.

(61) Pod određenim uvjetima potrošačima bi trebalo dopustiti ulaganje pravnih lijekova protiv vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita u slučaju problema povezanih s ugovorom o kupnji. Međutim, države članice trebale bi odrediti u kojoj se mjeri i pod kojim uvjetima od potrošača traži ulaganje pravnih lijekova protiv dobavljača, posebno podnošenjem tužbe protiv dobavljača, prije nego što potrošač dođe u položaj da uloži pravne lijekove protiv vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita. Potrošači ne bi smjeli biti lišeni svojih prava na temelju nacionalnog prava kojima se prodavatelju ili pružatelju usluga i vjerovniku ili pružatelju usluga skupnog financiranja kredita pripisuje solidarna i pojedinačna odgovornost.

(62) Potrošači bi trebali imati pravo na ispunjenje svojih obveza prije datuma dogovorenog u ugovoru o kreditu. Kako je predviđeno u presudi Suda Europske unije u predmetu *Lexitor*[34], pravo potrošača na smanjenje ukupnog troška kredita u slučaju prijevremene otplate kredita uključuje sve troškove koji su uvedeni potrošaču. U slučaju prijevremene otplate vjerovnik bi trebao imati pravo na pravednu i objektivno opravdanu kompenzaciju troškova izravno povezanih s prijevremenom otplatom, uzimajući u obzir i sve uštede koje je vjerovnik time ostvario. Međutim, kako bi se odredila metoda izračuna takve kompenzacije, vrlo je važno poštovati nekoliko načela. Izračun kompenzacije koja pripada vjerovniku trebao bi biti transparentan i razumljiv

[34] Presuda Suda od 11. rujna 2019., *Lexitor*, C-383/18, ECLI:EU:C:2019:702.

potrošačima već prije sklapanja ugovora o kreditu, a u svakom slučaju tijekom stupanja ugovora o kreditu na snagu. Osim toga, metoda izračuna vjerovnicima bi trebala biti jednostavna za primjenu i trebalo bi olakšati nadzornu kontrolu kompenzacije od strane nadležnih tijela. Stoga, i zahvaljujući činjenici da se potrošački kredit, prema njegovu trajanju i iznosu, ne financira mehanizmima dugoročnog financiranja, trebalo bi utvrditi gornju granicu kompenzacije u smislu paušalnog iznosa. Takav pristup odražava posebnu narav potrošačkih kredita i ne bi smio dovoditi u pitanje pristup u odnosu na druge proizvode koji se financiraju mehanizmima dugoročnog financiranja, kao što su hipotekarni krediti s fiksnim stopama.

(63) Države članice trebale bi imati pravo predvidjeti da vjerovnik može tražiti kompenzaciju za prijevremenu otplatu samo pod uvjetom da iznos otplaćen tijekom 12-mjesečnog razdoblja nadmašuje prag koji su definirale države članice. Pri određivanju tog praga, koji ne bi smio premašivati 10 000 EUR, države članice trebale bi u obzir uzeti prosječan iznos potrošačkih kredita na svojem tržištu.

(64) Kako bi se promicalo uspostavljanje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta te osigurala visoka razina zaštite potrošača u cijeloj Uniji, neophodno je osigurati mogućnost usporedbe informacija o efektivnim kamatnim stopama u cijeloj Uniji.

(65) Određivanje gornjih granica za kamatne stope, efektivne kamatne stope ili ukupni trošak kredita za potrošača uobičajena je praksa u nizu država članica. Takvo određivanje gornjih granica pokazalo se korisnim za potrošače. U tom bi kontekstu državama članicama trebalo omogućiti da zadrže svoj postojeći pravni režim. Međutim, u nastojanju da se poveća zaštita potrošača bez uvođenja nepotrebnih ograničenja za države članice, u cijeloj bi Uniji trebalo uvesti gornje granice za kamatne stope, efektivne kamatne stope ili ukupni trošak kredita za potrošača.

(66) Među zakonodavstvima država članica postoje znatne razlike u pogledu poslovanja u odobravanju ugovora o kreditu ili pružanju usluga skupnog financiranja kredita. Premda se priznaje da su u kreditno posredovanje uključeni različiti sudionici, određeni standardi na razini Unije ključni su za osiguravanje visokog stupnja stručnosti i usluga.

(67) Primjenjivi okvir Unije trebao bi potrošačima davati povjerenje da vjerovnici, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita uzimaju u obzir interese potrošača, na temelju informacija dostupnih vjerovniku, kreditnom posredniku i pružatelju usluga skupnog financiranja kredita u tom trenutku i razumnih pretpostavki o rizicima u pogledu situacije potrošača tijekom razdoblja trajanja predloženog ugovora o kreditu ili predloženih usluga skupnog financiranja kredita. Ključni aspekt osiguravanja takvog povjerenja potrošača predstavlja preduvjet omogućavanja visokog stupnja pravednosti, poštenja i stručnosti u industriji, odgovarajućeg upravljanja sukobima interesa, uključujući one proizašle iz naknada i zahtjeva da se savjeti pruže u interesu potrošača.

(68) Primjereno je osigurati da relevantno osoblje vjerovnika, kreditnih posrednika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita posjeduje odgovarajući stupanj znanja i stručnosti kako bi se postigla visoka razina profesionalnosti. Stoga bi se trebalo zahtijevati dokazivanje odgovarajućeg znanja i stručnosti na razini trgovačkog društva, na temelju minimalnih zahtjeva u pogledu znanja i stručnosti. Države članice bi trebale moći slobodno uvoditi ili zadržati takve zahtjeve koji su primjenjivi na pojedinačne fizičke osobe. Za potrebe ove Direktive, osoblje izravno uključeno u aktivnosti u okviru ove Direktive trebalo bi uključivati članove osoblja trgovinskih i pozadinskih

službi, uključujući rukovodstvo, koji obavljaju bitnu ulogu u postupcima povezanima s ugovorima o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita. Osobe koje obavljaju funkcije podrške koje nisu povezane s postupcima povezanima s ugovorima o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, uključujući osoblje zaduženo za ljudske resurse i informacijske i komunikacijske tehnologije, ne bi se trebale smatrati članovima osoblja na temelju ove Direktive. Države članice trebale bi uvesti mjere kojima se podupire informiranje o zahtjevima iz ove Direktive među malim i srednjim vjerovnicima (MSP-ovima) i olakšavanje njihove usklađenosti s tim zahtjevima, a te bi se mjere trebale provoditi u obliku kampanja informiranja, vodiča za korisnike ili programa za osposobljavanje zaposlenika.

(69) Kako bi se povećala sposobnost potrošača da donose informirane odluke o odgovornom zaduživanju i upravljanju dugom, države članice trebale bi promicati mjere potpore za edukaciju potrošača o odgovornom zaduživanju i upravljanju dugom, osobito u odnosu na ugovore o potrošačkim kreditima. Tu bi se obvezu moglo ispuniti uzimajući u obzir okvir za financijsku kompetentnost koji je izradio EU u suradnji s Organizacijom za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD). Osobito je važno dati smjernice potrošačima koji prvi put uzimaju potrošački kredit, a osobito putem digitalnih alata. U tom bi pogledu Komisija trebala utvrditi primjere najbolje prakse kako bi se olakšao daljnji razvoj mjera za povećavanje osviještenosti potrošača o financijama. Može ih objavljivati u koordinaciji sa sličnim izvješćima koji se sastavljaju s obzirom na druge zakonodavne akte EU-a.

(70) S obzirom na značajne posljedice za vjerovnike, potrošače i potencijalnu financijsku stabilnost ovršnog postupka, primjereno je poticati vjerovnike da na proaktivan način i u ranoj fazi počnu poduzimati korake u pogledu kreditnog rizika u nastajanju te uvesti potrebne mjere radi osiguravanja da vjerovnici pokažu razuman stupanj strpljenja i da poduzmu razumne mjere u rješavanju situacije drugim sredstvima prije započinjanja ovršnog postupka. Ako je moguće, trebalo bi pronaći rješenja u okviru kojih se vodi računa, među ostalim elementima, o pojedinačnim okolnostima potrošača, interesima i pravima potrošača, sposobnosti potrošača da otplati kredit i razumnim potrebama potrošača povezanima sa životnim troškovima te kojima se ograničavaju troškovi za potrošače u slučaju neispunjavanja obveza. Države članice ne bi smjele sprečavati strane ugovora o kreditu da se izričito dogovore da je za otplatu kredita dovoljan prijenos vjerovniku robe obuhvaćene povezanim ugovorom o kreditu ili prihoda od prodaje te robe.

(71) Mjere restrukturiranja mogu uključivati potpuno ili djelomično refinanciranje ugovora o kreditu ili izmjenu prethodnih uvjeta ugovora o kreditu. Takve izmjene mogu uključivati, među ostalim: produljenje trajanja ugovora o kreditu; promjenu vrste ugovora o kreditu; odgodu plaćanja obroka otplate, u cijelom iznosu ili djelomično, na određeno razdoblje; promjenu kamatne stope; ponudu razdoblja u kojem potrošač ne treba vršiti uplate; djelomične otplate; pretvaranja valuta; i djelomičan oprost i konsolidaciju duga.

(72) Potrošači koji se suočavaju s poteškoćama u ispunjavanju svojih financijskih obveza mogli bi imati koristi od specijalizirane pomoći u pogledu upravljanja njihovim dugovima. Cilj je usluga savjetovanja o dugu pomoći potrošačima koji se suočavaju s financijskim problemima i usmjeravati ih u otplaćivanju, u mjeri u kojoj je to moguće, njihovih nepodmirenih dugova, uz istodobno zadržavanje pristojne razine životnog standarda i očuvanje njihova dostojanstva. Ta personalizirana i neovisna pomoć, koju pružaju specijalizirani subjekti koji nisu vjerovnici, kreditni posrednici, pružatelji usluga skupnog financiranja kredita ili pružatelji usluga servisiranja kredita, može

uključivati pravno savjetovanje, upravljanje novcem i dugom te socijalnu i psihološku pomoć. Države članice trebale bi osigurati da usluge savjetovanja o dugu koje pružaju neovisni specijalizirani subjekti budu dostupne, izravno ili neizravno, potrošačima te da se potrošače koji se suočavaju s poteškoćama u otplaćivanju svojih dugova, ako je moguće, uputi na službe za savjetovanje o dugu prije pokretanja ovršnog postupka. Države članice i dalje mogu slobodno održavati ili uvoditi posebne zahtjeve za takve usluge.

(73) Kako bi se osigurala transparentnost i stabilnost na tržištu te dok se ne ostvari daljnje usklađivanje, države članice trebale bi osigurati da su uvedene odgovarajuće mjere za reguliranje ili nadzor vjerovnika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.

(74) Države članice trebale bi osigurati da nekreditne institucije podliježu prikladnom postupku ovlašćivanja koji uključuje upisivanje nekreditne institucije u registar i mehanizme nadzora koje provodi nadležno tijelo.

(75) Ovom se Direktivom uređuju samo određene obveze kreditnih posrednika u odnosu na potrošače. Države članice bi stoga trebale biti slobodne da za kreditne posrednike zadrže ili uvode dodatne obveze, uključujući i uvjete pod kojima kreditni posrednici smiju primiti naknade od potrošača koji su zatražili njihove usluge.

(76) Ustup prava vjerovnika prema ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ne bi trebao imati za posljedicu stavljanje potrošača u manje povoljan položaj. Osim toga, potrošača bi trebalo propisno obavijestiti ako je ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ustupljen trećoj strani. Međutim, kad izvorni vjerovnik u dogovoru s primateljem nastavlja pružati kreditne usluge potrošaču, ne postoji poseban interes potrošača da ga se obavijesti o ustupu. Stoga bi zahtjev na razini Unije da se potrošača obavijesti o ustupu bio prekomjeran u takvim slučajevima.

(77) Države članice trebale bi i dalje biti slobodne zadržati stara ili uvoditi nova nacionalna pravila kojima se predviđaju kolektivni oblici komunikacije kad je to neophodno u svrhe koje se odnose na djelotvornost složenih transakcija, kao što su sekuritizacija ili likvidacija imovine, koje se odvijaju u okviru prinudne administrativne likvidacije banaka.

(78) Potrošači bi trebali imati pristup primjerenim i djelotvornim postupcima alternativnog rješavanja sporova koji proizlaze iz prava i obveza utvrđenih ovom Direktivom, pri čemu te postupke, prema potrebi, provode postojeća tijela. Takav se pristup već osigurava Direktivom 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća[35] s obzirom na relevantne ugovorne sporove. Međutim, potrošači bi trebali imati pristup i postupcima alternativnog rješavanja sporova u slučaju predugovornih sporova koji se odnose na prava i obveze utvrđene ovom Direktivom, primjerice, u odnosu na zahtjeve za pružanje predugovornih informacija, savjetodavne usluge i procjenu kreditne sposobnosti, kao i u odnosu na informacije koje pružaju kreditni posrednici koji za to primaju naknadu od vjerovnika, stoga nemaju izravan ugovorni odnos s potrošačima. Takvi postupci alternativnog rješavanja sporova i subjekti koji ih nude trebali bi ispunjavati zahtjeve kvalitete utvrđene Direktivom 2013/11/EU.

[35] Direktiva 2013/11/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2009/22/EZ (SL L 165, 18.6.2013., str. 63.).

(79) Države članice trebale bi odrediti nadležna tijela ovlaštena za osiguravanje provedbe ove Direktive i osigurati da se tim nadležnim tijelima dodijele istražne i provedbene ovlasti te odgovarajući resursi potrebni za obavljanje njihovih zadaća. Nadležna tijela različitih država članica trebala bi međusobno surađivati kad god je to potrebno radi izvršavanja svojih dužnosti na temelju ove Direktive.

(80) Države članice trebale bi propisati pravila o sankcijama radi kažnjavanja povreda nacionalnih odredaba donesenih u skladu s ovom Direktivom i osigurati njihovu provedbu. I dok odabir sankcija i dalje ostaje diskrecijsko pravo država članica, predviđene bi sankcije trebale biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.

(81) Postojeća nacionalna pravila o sankcijama znatno se razlikuju svuda u Uniji. Osobito, sve države članice ne osiguravaju mogućnost izricanja učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih novčanih kazni trgovcima koji su odgovorni za raširene povrede ili raširene povrede s dimenzijom Unije. Kako bi se osiguralo da tijela država članica mogu izricati učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije za raširene povrede i raširene povrede s dimenzijom Unije koje podliježu koordiniranim istražnim mjerama i mjerama izvršavanja u skladu s Uredbom (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća[36], trebalo bi uvesti novčane kazne kao element sankcija za takve povrede. Kako bi se osiguralo da novčane kazne imaju odvraćajući učinak, države članice trebale bi u svojem nacionalnom pravu odrediti maksimalnu novčanu kaznu za takve povrede na razini od najmanje 4 % godišnjeg prometa koji u predmetnoj državi članici ili predmetnim državama članicama ostvaruje vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita. U određenim slučajevima ti trgovci mogu biti i skupina trgovačkih društava.

(82) Kako bi se povećala transparentnost i povjerenje potrošača, nadležno tijelo može javnosti objaviti svaku upravnu sankciju izrečenu u slučaju povrede mjera donesenih u skladu s ovom Direktivom, osim ako bi takvo objavljivanje moglo ozbiljno ugroziti financijska tržišta ili uključenim stranama prouzročiti nerazmjernu štetu.

(83) Budući da cilj ove Direktive, a to je uspostavljanje zajedničkih pravila za određene aspekte zakona i drugih propisa država članica koji se odnose na potrošačke kredite, države članice ne mogu ostvariti u dostatnoj mjeri s obzirom na tržišna kretanja u svjetlu digitalizacije i cilja olakšavanja prekograničnog odobravanja kredita, već se taj cilj može bolje ostvariti na razini Unije, Unija može donositi mjere, u skladu s načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(84) Kako bi se izmijenilo elemente ove Direktive koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s dodatnim pretpostavkama za izračun efektivne kamatne stope. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.[37] Osobito, radi osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve

[36] Uredba (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisâ o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 345, 27.12.2017., str. 1.).

[37] SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(85) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima[38] države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama za prenošenje priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava veza između sastavnih dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. Zakonodavac smatra da je dostavljanje takvih dokumenata opravdano u slučaju ove Direktive.

(86) Uzimajući u obzir broj izmjena Direktive 2008/48/EZ koje treba donijeti zbog promjena u sektoru potrošačkih kredita te u interesu jasnoće zakonodavstva Unije, tu bi direktivu trebalo staviti izvan snage i zamijeniti je ovom Direktivom.

(87) Države članice trebale bi poduzimati mjere koje su potrebne radi usklađivanja s ovom Direktivom od [*OP: please insert date: six months from the transposition deadline*]. No uzimajući u obzir teške gospodarske okolnosti izazvane pandemijom bolesti COVID-19 i specifične izazove s kojima se suočavaju mikro, mala i srednja poduzeća, tim poduzećima treba dati dovoljno vremena da se pripreme za primjenu ove direktive. Stoga, s obzirom na mikro, mala i srednja poduzeća, države članice trebale bi poduzimati mjere koje su potrebne radi usklađivanja s ovom Direktivom od [*OP: please insert date: 18 months from the transposition deadline*].

(88) Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725[39] te je on dao mišljenje XX XXXX[40],

[38] SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

[39] Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

[40] …

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet

Direktivom se utvrđuje zajednički okvir za usklađivanje određenih aspekata zakona, propisa i administrativnih odredbi država članica o potrošačkim kreditima u obliku određenih ugovora o kreditima za potrošače i usluga skupnog financiranja za potrošače.

Članak 2.

Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore o kreditu.

   Članci 1., 2. i 3., članci od 5. do 10., članci od 12. do 23., članci 26., 27. i 28., članci od 30. do 33., članak 37. i članci od 39. do 50. primjenjuju se i na usluge skupnog financiranja kredita ako te usluge ne pruža vjerovnik ili kreditni posrednik.

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na sljedeće:

   (a) ugovore o kreditu osigurane hipotekom ili nekim drugim sličnim instrumentom osiguranja koji se obično upotrebljava u predmetnoj državi članici za stambenu nekretninu ili osigurane pravom u vezi s tom stambenom nekretninom;

   (b) ugovore o kreditu čiji je cilj steći ili zadržati vlasnička prava nad zemljištem ili na postojećoj ili projektiranoj građevini;

   (c) ugovore o kreditu koji obuhvaćaju ukupan iznos kredita veći od 100 000 EUR;

   (d) ugovore o kreditu prema kojima poslodavci svojim posloprimcima odobravaju kredite kao sekundarnu djelatnost, bez kamata ili po efektivnim kamatnim stopama koje su niže od stopa koje prevladavaju na tržištu i koje se ne nude široj javnosti;

   (e) ugovore o kreditu koji se sklapaju s investicijskim društvima kako su definirana u članku 4. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća[41] ili s kreditnim institucijama kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[42] za potrebe omogućivanja ulagatelju da provede transakciju koja se odnosi na jedan ili više financijskih instrumenata navedenih u odjeljku C Priloga I. Direktivi 2014/65/EU, ako su investicijsko društvo ili kreditna institucija koji odobravaju kredit uključeni u tu transakciju;

   (f) ugovore o kreditu koji su rezultat nagodbe postignute na sudu ili pred nekim drugim tijelom sa zakonskim ovlastima;

---

41 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (SL L 173, 12.6.2014., str. 349.).

42 Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27.6.2013., str. 1.).

(g) ugovore o kreditu koji se odnose na odgođeno plaćanje postojećeg duga, bez plaćanja pristojbi;

(h) ugovore o kreditu kod kojih se od potrošača traži da deponira neki element kao instrument osiguranja u sef vjerovnika i kad je odgovornost potrošača strogo ograničena na taj deponirani element;

(i) ugovore o kreditu koji se odnose na kredite koji se odobravaju užoj javnosti prema zakonskim odredbama radi općeg interesa i po nižim kamatnim stopama od onih koje prevladavaju na tržištu ili su oslobođeni plaćanja kamata ili se odobravaju prema nekim drugim uvjetima koji su povoljniji za potrošača od onih koji prevladavaju na tržištu.

(j) ugovore o kreditu koji postoje na [*OP: please insert date six months from the transposition deadline*]; međutim, članci 23. i 24., članak 25. stavak 1. druga rečenica, članak 25. stavak 2., članak 28. i članak 39. primjenjuju se na sve ugovore o kreditu bez roka dospijeća koji postoje na datum [*OP: please insert date six months from the transposition deadline*].

3. Neovisno o stavku 2. točki (c) ova se Direktiva primjenjuje na neosigurane ugovore o kreditu koji obuhvaćaju ukupan iznos kredita veći od 100 000 EUR, a čija je svrha renoviranje stambene nekretnine.

4. Kad je riječ o ugovorima o kreditu u obliku prekoračenja, primjenjuju se samo članci 1., 2. i 3., članak 25. i članci 41. do 50.

5. Države članice mogu utvrditi da se primjenjuju samo članci 1., 2. i 3., članci 7. i 8., članak 11., članak 19., članak 20., članak 21. stavak 1. točke od (a) do (h) i točka (l), članak 21. stavak 3., članak 23., članak 25. i članci od 28. do 51. na ugovore o kreditu sklopljene s organizacijom u kojoj je članstvo ograničeno na osobe koje imaju boravište ili su zaposlene na točno određenoj lokaciji ili zaposlenike i umirovljene zaposlenike određenog poslodavca ili na osobe koje ispunjavaju ostale uvjete utvrđene nacionalnim pravom kao temelj postojanja zajedničke veze među članovima i koja ispunjava sve sljedeće uvjete:

(a) osnovana je za uzajamnu korist svojih članova;

(b) ne ostvaruje dobit ni za koju drugu osobu osim svojih članova;

(c) ispunjava socijalnu svrhu koja se zahtijeva nacionalnim pravom;

(d) prima i upravlja štednjama isključivo svojih članova te odobrava kredite isključivo njima;

(e) odobrava kredite na temelju efektivne kamatne stope koja je niža od one koja prevladava na tržištu ili koja je podložna gornjoj granici utvrđenoj nacionalnim pravom.

Države članice mogu izuzeti iz primjene ove Direktive ugovore o kreditu koje je sklopila organizacija iz prvog podstavka ako je ukupna vrijednost svih postojećih ugovora o kreditu koje je sklopila ta organizacija neznatna u odnosu na ukupnu vrijednost svih postojećih ugovora o kreditu u državi članici u kojoj ta organizacija ima sjedište te ako je ukupna vrijednost svih postojećih ugovora o kreditu koje je sklopila ta organizacija u predmetnoj državi članici manja od 1 % ukupne vrijednosti svih postojećih ugovora o kreditu sklopljenih u toj državi članici.

Države članice dužne su svake godine preispitati jesu li i dalje ispunjeni uvjeti za primjenu takvog izuzeća iz drugog podstavka i dužne su poduzeti mjere za povlačenje izuzeća ako smatraju da ti uvjeti više nisu ispunjeni.

6. Države članice mogu utvrditi da se primjenjuju samo članci 1., 2. i 3., članci 7. i 8., članak 11., članak 19., članak 20., članak 21. stavak 1. točke od (a) do (h), točka (l) i točka (r), članak 21. stavak 3., članak 23., članak 25., članci od 28. do 38. i članci od 40. do 50. na ugovore o kreditu koji propisuju dogovaranje mjera između vjerovnika i potrošača u pogledu odgođenog plaćanja ili metoda otplate ako potrošač već ne ispunjava obvezu plaćanja iz početnog ugovora o kreditu i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

   (a) taj bi dogovor vjerojatno spriječio mogućnost pokretanja sudskog postupka zbog neispunjenja obveze plaćanja od strane potrošača;

   (b) potrošač sklapanjem tog dogovora ne bi podlijegao manje povoljnim uvjetima od onih utvrđenih u početnom ugovoru o kreditu.

Članak 3.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

(1) „potrošač” znači fizička osoba koja djeluje u svrhe koje su izvan okvira njezina obrta, poslovanja ili profesije;

(2) „vjerovnik” znači fizička ili pravna osoba koja odobrava ili obećava odobriti kredit u okviru svojeg obrta, poslovanja ili profesije;

(3) „ugovor o kreditu” znači ugovor u kojem vjerovnik odobrava ili obećava odobriti potrošaču kredit u obliku odgode plaćanja, zajma ili slične financijske nagodbe, osim kad je riječ o ugovorima o trajnom pružanju usluge ili isporuke robe iste vrste, pri čemu potrošač obročno plaća za takve usluge ili robu tijekom cjelokupnog razdoblja njihova pružanja;

(4) „usluge skupnog financiranja kredita” znači usluge koje pruža platforma za skupno financiranje radi olakšavanja odobravanja potrošačkih kredita;

(5) „ukupni trošak kredita za potrošača” znači svi troškovi, uključujući i kamate, provizije, pristojbe ili bilo koje druge vrste naknada koje potrošač mora platiti u vezi s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita i koji su poznati vjerovniku, u slučaju ugovora o kreditu ili pružatelju usluga skupnog financiranja kredita, u slučaju usluga skupnog financiranja kredita, osim troškova bilježnika; troškovi u vezi s dodatnim uslugama povezanima s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita također su uključeni u ukupni trošak kredita za potrošača, pri čemu je, k tomu, sklapanje ugovora o takvim dodatnim uslugama obvezno da bi se dobio kredit ili da bi se dobio kredit po uvjetima i odredbama koje se oglašavaju;

(6) „ukupni iznos koji potrošač treba platiti” znači zbroj ukupnog iznosa kredita i ukupnih troškova kredita za potrošača;

(7) efektivna kamatna stopa” ili „EKS” znači ukupni trošak kredita za potrošača, izražen kao godišnji postotak ukupnog iznosa kredita, prema potrebi, koji obuhvaća troškove navedene u članku 30. stavku 2.

(8) „stopa zaduživanja” znači kamatna stopa izražena kao fiksni ili varijabilni postotak koja se primjenjuje godišnje na ukupni povučeni iznos kredita;

(9) „fiksna stopa zaduživanja” znači stopa zaduživanja koju su vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita i potrošač dogovorili u ugovoru o kreditu ili ugovoru o uslugama skupnog financiranja kredita za cjelokupno trajanje ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita ili nekoliko stopa zaduživanja koje su vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita i potrošač dogovorili u ugovoru o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita za djelomična razdoblja za koje se kamatne stope utvrđuju koristeći se isključivo fiksnim specifičnim postotkom. Ako u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita nisu utvrđene sve stope zaduživanja, smatra se da je stopa zaduživanja fiksna samo za djelomična razdoblja za koja se stope zaduživanja određuju isključivo fiksnim specifičnim postotkom koji je dogovoren pri sklapanju ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita;

(10) „ukupni iznos kredita” znači gornja granica ili ukupan zbroj koji se stavlja potrošaču na raspolaganje prema ugovoru o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita;

(11) „trajni medij” znači svaki instrument koji omogućuje potrošaču pohranjivanje informacija koje su mu osobno namijenjene tako da mu budu dostupne za kasniju uporabu tijekom primjerenog razdoblja za potrebe informiranosti i koji omogućuje nepromijenjeno prikazivanje pohranjenih informacija;

(12) „kreditni posrednik” znači fizička ili pravna osoba koja ne djeluje kao vjerovnik ili javni bilježnik i koja nije ograničena samo na povezivanje, izravno ili neizravno, potrošača s vjerovnikom te koja u okviru svojeg obrta, poslovanja ili profesije, za naknadu koja može poprimiti novčani oblik ili bilo koji drugi dogovoreni financijski oblik:

(a) predstavlja ili nudi ugovore o kreditu potrošačima;

(b) pomaže potrošačima poduzimanjem pripremnih radnji ili druge vrste predugovornih administrativnih poslova u pogledu nekih drugih ugovora o kreditu osim onih iz podtočke (a); ili

(c) sklapa ugovore o kreditu s potrošačima u ime vjerovnika;

(13) „predugovorne informacije” znači informacije koje su potrošaču potrebne kako bi mogao usporediti različite ponude kredita i donijeti informiranu odluku o tome želi li sklopiti ugovor o kreditu ili ugovor o uslugama skupnog financiranja kredita;

(14) „izrada profila” znači svaki oblik automatizirane obrade osobnih podataka kako je definiran u članku 4. točki 4. Uredbe (EU) 2016/679;

(15) „sredstva daljinske komunikacije” znači sva sredstva daljinske komunikacije kako su definirana u članku 2. točki (e) Direktive 2002/65/EZ;

(16) „praksa vezanja usluga” znači ponuda ili prodaja ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita u paketu s drugim zasebnim financijskim proizvodima ili uslugama ako ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita nisu potrošaču raspoloživi zasebno;

(17) „praksa objedinjavanja usluga” znači ponuda ili prodaja ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita u paketu s drugim zasebnim financijskim proizvodima ili uslugama ako su ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita potrošaču raspoloživi i zasebno, ali ne nužno pod istim uvjetima kao kad je ponuđen u paketu s tim drugim proizvodima ili uslugama;

(18) „savjetodavne usluge” znači osobne preporuke koje potrošaču pružaju vjerovnici, kreditni posrednici ili drugi specijalizirani subjekti u pogledu jedne ili više transakcija koje se odnose na ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita i koje čine zasebnu aktivnost u odnosu na odobravanje kredita i usluge koje pružaju kreditni posrednici kako su definirani u točki (12);

(19) „ugovor o prekoračenju po računu” znači izričiti ugovor o kreditu u kojem vjerovnik potrošaču na raspolaganje stavlja sredstva koja nadmašuju trenutačno stanje tekućeg računa potrošača;

(20) „premašeno prekoračenje” znači prešutno prihvaćeno prekoračenje pri kojem vjerovnik potrošaču na raspolaganje stavlja sredstva koja nadmašuju trenutačno stanje tekućeg računa potrošača ili dogovoreno prekoračenje;

(21) „povezani ugovor o kreditu” znači ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita u kojima:

(a) predmetni kredit ili usluge služe isključivo za financiranje ugovora o isporuci određene robe ili o pružanju određenih usluga; i

(b) ta dva ugovora čine, s objektivnog stajališta, komercijalnu jedinicu; smatra se da komercijalna jedinica postoji kad dobavljač robe ili pružatelj usluga sam financira kredit za potrošača ili, ako ga financira neka treća strana, kad vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita koristi usluge dobavljača robe ili pružatelja usluga u vezi sa sklapanjem ili sastavljanjem ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili kad su u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita izričito predviđeni isporuka određene robe ili pružanje određenih usluga;

(22) „prijevremena otplata” znači potpuno ili djelomično ispunjenje obveza potrošača prema ugovoru o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita;

(23) „platforma za skupno financiranje kredita” znači platforma za skupno financiranje kako je definirana u članku 2. stavku 1. točki (d) Uredbe (EU) 2020/1503;

(24) „revolving kredit” znači oblik ugovora o kreditu koji daje vjerovnik, a kojim se potrošaču omogućuje povlačenje tranše ili povlačenje sredstava, otplata tih sredstava i njihovo ponovno povlačenje;

(25) „usluge savjetovanja o dugu” znači personalizirana pomoć tehničke, pravne ili psihološke naravi koju pružaju neovisni specijalizirani subjekti u korist potrošača koji imaju ili bi mogli imati poteškoća s ispunjavanjem svojih financijskih obveza.

Članak 4.

Pretvaranje iznosa izraženih u eurima u nacionalnu valutu

1. Za potrebe ove Direktive one države članice koje pretvaraju iznose izražene u eurima u svoju nacionalnu valutu na početku u tom pretvaranju koriste tečaj koji se primjenjuje na datum stupanja na snagu ove Direktive.

2. Države članice mogu zaokružiti iznose dobivene pretvaranjem iz stavka 1., pod uvjetom da takvo zaokruživanje ne premašuje 10 EUR.

Članak 5.

Obveza pružanja informacija potrošačima bez naknade

Države članice dužne su zahtijevati da se pri pružanju informacija potrošačima u skladu s Direktivom takve informacije potrošaču pružaju bez naknade.

Članak 6.

Nediskriminacija

Države članice osiguravaju da uvjeti koje treba ispuniti za odobravanje kredita ne budu ni na koji način diskriminirajući za potrošače koji imaju zakonito boravište u Uniji na osnovi njihova državljanstva ili mjesta boravka ili po bilo kojoj osnovi iz članka 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima kad ti potrošači unutar Unije podnose zahtjev za ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita odnosno kad sklapaju ili imaju takav ugovor ili takve usluge.

POGLAVLJE II.

INFORMACIJE KOJE TREBA PRUŽITI PRIJE SKLAPANJA UGOVORA O KREDITU ILI UGOVORA O PRUŽANJU USLUGA SKUPNOG FINANCIRANJA KREDITA

Članak 7.

Oglašavanje i stavljanje na tržište ugovora o kreditu i usluga skupnog financiranja kredita

Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2005/29/EZ države članice dužne su zahtijevati da sve vrste oglašavanja i promidžbenih sadržaja o ugovorima o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita budu poštene, jasne i da ne dovode u zabludu. Posebno je zabranjeno izražavanje u oglasima i marketinškim komunikacijama koje bi kod potrošača moglo pobuditi lažna očekivanja u vezi s dostupnošću ili troškom kredita.

Članak 8.

Standardne informacije koje treba uključiti u oglašavanje ugovora o kreditu i usluga skupnog financiranja kredita

1. Države članice dužne su zahtijevati da svako oglašavanje koje se odnosi na ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita, a u kojem se navodi kamatna stopa ili bilo kakvi brojčani podaci koji se odnose na troškove kredita za potrošača, obuhvaća standardne informacije u skladu s ovim člankom.

   Ova se obveza ne primjenjuje ako se nacionalnim pravom zahtijeva navođenje efektivne kamatne stope u oglašavanju koje se odnosi na ugovore o kreditu ili usluge

skupnog financiranja kredita, a u kojem se ne navodi kamatna stopa ni drugi brojčani podaci koji se odnose na troškove kredita za potrošača u smislu prvog podstavka.

2. Te standardne informacije moraju biti lako čitljive ili prema potrebi jasno čujne i prilagođene tehničkim ograničenjima medija koji se koristi za oglašavanje te se u njima na jasan, sažet i uočljiv način s pomoću reprezentativnog primjera moraju navesti svi sljedeći elementi:

   (a) stopa zaduživanja, fiksna ili varijabilna ili obje, zajedno s pojedinostima o svim pristojbama uključenima u ukupne troškove kredita za potrošača;

   (b) ukupan iznos kredita;

   (c) efektivna kamatna stopa;

   (d) prema potrebi, trajanje ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita;

   (e) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge, cijena za gotovinu i iznos eventualnog predujma;

   (f) prema potrebi, ukupan iznos koji potrošač treba platiti i iznos obroka.

   Točke (e) i (f) iz prvog podstavka ne primjenjuju se u posebnim i opravdanim slučajevima u kojima medij koji se koristi za priopćavanje standardnih informacija iz prvog podstavka ne omogućuje vizualni prikaz informacija.

3. Kad je sklapanje ugovora o dodatnim uslugama koje se odnose na ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita obvezno da bi se dobio kredit ili da bi se dobio kredit prema uvjetima koji vrijede na tržištu te kad se troškovi te usluge ne mogu utvrditi unaprijed, u standardnim informacijama mora se, zajedno s efektivnom kamatnom stopom iz stavka 2. točke (c), na jasan, sažet i uočljiv način navesti i obveza sklapanja takvog ugovora.

Članak 9.

Opće informacije

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici ili, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita u svako doba stavljaju potrošačima na raspolaganje jasne i razumljive opće informacije o ugovorima o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, i to na papiru ili na nekom drugom trajnom mediju.

2. Opće informacije iz stavka 1. uključuju barem sljedeće:

   (a) identitet, zemljopisnu adresu, broj telefona i e-adresu davatelja informacija;

   (b) svrhu u koju se kredit može koristiti;

   (c) moguće trajanje ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita;

   (d) vrste dostupne stope zaduživanja, uz navođenje je li fiksna ili varijabilna ili oboje, zajedno s kratkim opisom značajki fiksne i varijabilne stope, uključujući implikacije za potrošača povezane s time;

   (e) reprezentativni primjer ukupnog iznosa kredita, ukupni trošak kredita za potrošača, ukupni iznos koji potrošač treba platiti i godišnju postotnu stopu naknade;

(f) navođenje mogućih dodatnih troškova koji nisu uključeni u ukupni trošak kredita za potrošača, a koji se trebaju platiti u vezi s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita;

(g) izbor različitih dostupnih mogućnosti za povrat kredita vjerovniku (uključujući broj, učestalost i iznos redovitih obroka za otplatu);

(h) opis uvjeta koji se izravno odnose na prijevremenu otplatu;

(i) opis prava na povlačenje iz ugovora;

(j) navođenje dodatnih usluga koje je potrošač dužan uzeti kako bi dobio kredit ili kako bi dobio kredit prema uvjetima pod kojima se nudi na tržištu i, prema potrebi, pojašnjenje da dodatne usluge može kupiti od pružatelja usluga koji nije vjerovnik; i

(k) opće upozorenje o mogućim posljedicama nepoštovanja obveza povezanih s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita.

Članak 10.

Predugovorne informacije

1. Države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita pruže potrošaču predugovorne informacije koje su mu potrebne za uspoređivanje različitih ponuda radi donošenja informirane odluke o tome hoće li sklopiti ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita na temelju kreditnih uvjeta koje je ponudio vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita i, prema potrebi, na temelju želja i informacija koje je izrazio odnosno dostavio potrošač. Takve predugovorne informacije trebaju se pružiti potrošaču barem jedan dan prije nego što se potrošač obveže ugovorom o kreditu ili ponudom ili bilo kakvim ugovorom ili ponudom za pružanje usluga skupnog financiranja kredita.

   Ako je od trenutka pružanja predugovornih informacija iz prvog podstavka do trenutka obvezivanja potrošača ugovorom o kreditu ili ponudom ili bilo kakvim ugovorom o uslugama skupnog financiranja kredita ili ponudom prošlo manje od jednog dana, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita pošalju podsjetnik potrošaču, na papiru ili drugom trajnom mediju, o mogućnosti povlačenja iz ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita i o postupku koji se pritom primjenjuje, u skladu s člankom 26. Taj se podsjetnik potrošaču mora poslati najkasnije jedan dan nakon sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili prihvaćanja ponude kredita.

2. Predugovorne informacije iz stavka 1. pružaju se na papiru ili nekom drugom trajnom mediju putem obrasca standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu navedenog u Prilogu I. Sve informacije koje se navode u obrascu moraju biti podjednako uočljive. Smatra se da je vjerovnik ispunio sve zahtjeve za pružanje informacija iz ovog stavka i iz članka 3. stavaka 1. i 2. Direktive 2002/65/EZ ako je pružio standardne europske informacije o potrošačkom kreditu.

3. U predugovornim informacijama iz stavka 1. moraju se navesti svi sljedeći elementi:

   (a) vrsta kredita;

(b) identitet, zemljopisna adresa, telefonski broj i e-adresa vjerovnika te, prema potrebi, identitet, zemljopisna adresa, telefonski broj i e-adresa uključenog kreditnog posrednika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita;

(c) ukupan iznos kredita i uvjeti koji uređuju povlačenje tranše;

(d) trajanje ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita;

(e) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge i u slučaju povezanih ugovora o kreditu, ta roba ili usluge i njihova cijena za gotovinu;

(f) stopa zaduživanja ili sve stope zaduživanja ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, uvjeti kojima je uređena primjena svake stope zaduživanja i, ako su dostupni, bilo koji indeks ili referentna stopa koji se primjenjuju na svaku početnu stopu zaduživanja te razdoblja, uvjeti i postupci promjene svake stope zaduživanja;

(g) efektivna kamatna stopa i ukupan iznos koji potrošač treba platiti, ilustrirani reprezentativnim primjerom u kojemu se spominju sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope; Ako je potrošač obavijestio vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita o jednoj ili više sastavnica koje bi želio imati u svojem kreditu, kao što su trajanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita i ukupan iznos kredita, vjerovnik ili pružanju usluga skupnog financiranja kredita u obzir uzimaju i te sastavnice.

(h) ako su ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita predviđeni različiti načini povlačenja tranše s različitim pristojbama ili stopama zaduživanja te ako vjerovnik primjenjuje pretpostavku navedenu u dijelu II. točki (b) Priloga IV., napomena da drukčiji mehanizmi povlačenja tranše za relevantnu vrstu ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita mogu dovesti do viših efektivnih kamatnih stopa;

(i) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, ako je primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja u svrhu povrata;

(j) prema potrebi, naknade za vođenje jednog ili više obveznih računa na kojima se evidentiraju i transakcije uplata i povlačenja tranša, pristojbe za uporabu određenog sredstva plaćanja i za transakcije uplata i za transakcije povlačenja tranša, sve druge pristojbe koje proizlaze iz ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita i uvjeti prema kojima se bilo koje od tih pristojbi smiju mijenjati;

(k) prema potrebi, svi troškovi koje je potrošač dužan platiti javnom bilježniku pri sklapanju ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita;

(l) obveza (ako postoji) sklapanja ugovora o dodatnim uslugama uz ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ako je sklapanje takvog ugovora obvezno radi dobivanja kredita ili dobivanja kredita prema uvjetima koji vrijede na tržištu;

(m) kamatna stopa koja se primjenjuje u slučaju zakašnjelih uplata i mjere za njezinu prilagodbu te, prema potrebi, sve pristojbe koje se moraju platiti u slučaju neispunjavanja obveze plaćanja;

(n) upozorenje o posljedicama izostalih ili zakašnjelih uplata;

(o) prema potrebi, traženi instrumenti osiguranja;

(p) postojanje prava odustajanja;

(q) pravo na prijevremenu otplatu i, prema potrebi, informacije koje se odnose na pravo vjerovnika na kompenzaciju i način na koji će se utvrditi takva kompenzacija;

(r) pravo potrošača na to da ga se odmah i bez naknade obavijesti, u skladu s člankom 19. stavkom 2., o rezultatima uvida u bazu podataka koji je proveden u svrhu procjene njegove kreditne sposobnosti;

(s) pravo potrošača, kako je utvrđeno u stavku 8., da mu se na zahtjev i bez naknade dostavi primjerak nacrta ugovora o kreditu ili nacrta ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, pod uvjetom da je vjerovnik u trenutku podnošenja tog zahtjeva voljan nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita s potrošačem;

(t) prema potrebi, napomena da je cijena personalizirana na temelju automatizirane obrade, uključujući izradu profila;

(u) prema potrebi, razdoblje tijekom kojeg su predugovorne informacije pružene u skladu s ovim člankom obvezujuće za vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita;

(v) informacije o mogućnosti korištenja mehanizma izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače te o metodama pristupa tom mehanizmu.

Ako se u ugovoru o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita upućuje na referentnu vrijednost kako je definirana u članku 3. stavku 1. točki 3. Uredbe (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća[43], vjerovnik ili, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita potrošaču u zasebnom dokumentu navodi ime te referentne vrijednosti i njezina administratora te moguće posljedice za potrošača, a taj zasebni dokument može se priložiti obrascu standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu.

4. Istodobno s dostavljanjem potrošaču obrasca standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dostavljaju potrošaču i obrazac standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita naveden u Prilogu II., u kojem se nalaze sljedeće predugovorne informacije:

(a) ukupan iznos kredita;

(b) trajanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita;

(c) stopa zaduživanja ili sve stope zaduživanja ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja;

[43] Uredba (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti u financijskim instrumentima i financijskim ugovorima ili za mjerenje uspješnosti investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2014/17/EU te Uredbe (EU) br. 596/2014 (SL L 171, 29.6.2016., str. 1.).

(d) efektivna kamatna stopa i ukupan iznos koji potrošač treba platiti;

(e) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge i u slučaju povezanih ugovora o kreditu, ta roba ili usluge i njihova cijena za gotovinu;

(f) troškovi u slučaju zakašnjelih uplata.

5. Informacije prikazane u obrascu standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu i informacije prikazane u obrascu standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita moraju biti usklađene. Moraju biti jasno čitljive i pritom se mora voditi računa o tehničkim ograničenjima medija na kojem su prikazane. Informacije se prikazuju na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima.

Sve dodatne informacije koje bi vjerovnik eventualno mogao pružiti potrošaču daju se u zasebnom dokumentu koji se može priložiti obrascu standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu ili obrascu standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita.

6. Odstupajući od stavka 3., kod komunikacije putem telefona, kako je navedeno u članku 3. stavku 3. Direktive 2002/65/EZ, opis glavnih obilježja financijske usluge koju se treba pružati u skladu s člankom 3. stavkom 3. točkom (b) drugom alinejom te direktive mora obuhvaćati barem elemente iz stavka 3. točaka (c), (d), (e), (f) i (i) ovog članka, zajedno s efektivnom kamatnom stopom prikazanom reprezentativnim primjerom i ukupnim iznosom koji potrošač treba platiti.

7. Ako je ugovor sklopljen na zahtjev potrošača s pomoću sredstva daljinske komunikacije koje ne omogućuje pružanje informacija u skladu s ovim člankom, vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dužni su potrošaču dostaviti obrazac standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu i obrazac standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita odmah po sklapanju ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

8. Na zahtjev potrošača vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dužni su, pored obrasca standardnih europskih informacija o potrošačkom kreditu i obrasca standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita, potrošaču bez naknade dostaviti primjerak nacrta ugovora o kreditu ili nacrta ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, pod uvjetom da je vjerovnik u trenutku podnošenja tog zahtjeva voljan nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita s potrošačem.

9. Kad je riječ o ugovoru o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita prema kojima uplate koje izvršava potrošač ne rezultiraju trenutačnom odgovarajućom amortizacijom ukupnog iznosa kredita, već se koriste za stvaranje glavnice kredita tijekom razdoblja i prema uvjetima utvrđenima ugovorom o kreditu, ugovorom o uslugama skupnog financiranja kredita ili nekim dodatnim ugovorom, vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dužni su u predugovorne informacije iz stavka 1. uključiti i jasnu i sažetu izjavu o tome da se takvim ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita ne jamči otplata ukupnog iznosa kredita nakon povlačenja tranše prema ugovoru o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, osim ako se takvo jamstvo izričito pruži.

10. Ovaj se članak ne primjenjuje na dobavljače robe ili pružatelje usluga koji djeluju u svojstvu kreditnih posrednika u pomoćnoj ulozi. Time se ne dovodi u pitanje obveza vjerovnika ili, prema potrebi, kreditnog posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita da osigura da potrošač primi predugovorne informacije iz ovog članka.

Članak 11.

Predugovorne informacije u pogledu ugovora o kreditu iz članka 2. stavaka 5. ili 6.

1. Kad je riječ o ugovorima o kreditu iz članka 2. stavaka 5. ili 6., predugovorne informacije iz članka 10. stavka 1. pružaju se, odstupajući od stavka 2. tog članka, na papiru ili nekom drugom trajnom mediju putem obrasca europskih informacija o potrošačkom kreditu navedenog u Prilogu III. Sve informacije koje se navode u tom obrascu moraju biti podjednako uočljive. Smatra se da je vjerovnik ispunio sve zahtjeve za pružanje informacija iz ovog stavka i iz članka 3. stavaka 1. i 2. Direktive 2002/65/EZ ako je pružio europske informacije o potrošačkom kreditu.

2. Kad je riječ o ugovorima o kreditu iz članka 2. stavaka 5. ili 6., u predugovornim informacijama iz članka 10. stavka 1. moraju se, odstupajući od stavka 3. tog članka, navesti svi sljedeći elementi:

   (a) vrsta kredita;

   (b) identitet, zemljopisna adresa, telefonski broj i e-adresa vjerovnika te, prema potrebi, identitet, zemljopisna adresa, telefonski broj i e-adresa uključenog kreditnog posrednika;

   (c) ukupan iznos kredita;

   (d) trajanje ugovora o kreditu;

   (e) stopa zaduživanja i uvjeti kojima se uređuje primjena te stope, bilo koji indeks ili referentna stopa koji se primjenjuju na početnu stopu zaduživanja, pristojbe koje se primjenjuju od trenutka sklapanja ugovora o kreditu i, prema potrebi, uvjeti pod kojima se te pristojbe smiju mijenjati;

   (f) efektivna kamatna stopa, ilustrirana reprezentativnim primjerom u kojem su spomenute sve pretpostavke primijenjene u izračunu te stope;

   (g) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, ako je primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja u svrhu povrata;

   (h) uvjeti i postupak otkazivanja ugovora o kreditu;

   (i) pravo na prijevremenu otplatu te, prema potrebi, informacije koje se odnose na pravo vjerovnika na kompenzaciju i način na koji će se utvrditi takva kompenzacija;

   (j) prema potrebi, napomena da se od potrošača može u bilo kojem trenutku zatražiti da otplati cijeli iznos kredita;

   (k) kamatna stopa koja se primjenjuje u slučaju zakašnjelih uplata i mjere za njezinu prilagodbu te, prema potrebi, sve pristojbe koje se moraju platiti u slučaju neispunjavanja obveze plaćanja;

(l) pravo potrošača na to da ga se odmah i bez naknade obavijesti, u skladu s člankom 19. stavkom 2., o rezultatima uvida u bazu podataka koji je proveden u svrhu procjene njegove kreditne sposobnosti;

(m) prema potrebi, napomena da je cijena personalizirana na temelju automatizirane obrade, uključujući izradu profila;

(n) prema potrebi, razdoblje tijekom kojeg su predugovorne informacije pružene u skladu s ovim člankom obvezujuće za vjerovnika;

(o) informacije o mogućnosti korištenja mehanizma izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače te o metodama pristupa tom mehanizmu.

3. Istodobno s dostavljanjem potrošaču obrasca europskih informacija o potrošačkom kreditu vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik dostavljaju potrošaču i obrazac standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita naveden u Prilogu II.

4. Informacije prikazane u obrascu europskih informacija o potrošačkom kreditu i informacije prikazane u obrascu standardnog pregleda potrošačkog kredita moraju biti usklađene. Moraju biti jasno čitljive i pritom se mora voditi računa o tehničkim ograničenjima medija na kojem su prikazane. Informacije se prikazuju na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima.

5. Odstupajući od stavka 2., kod komunikacije putem telefona, kako je navedeno u članku 3. stavku 3. Direktive 2002/65/EZ, opis glavnih obilježja financijske usluge koju se treba pružati u skladu s člankom 3. stavkom 3. točkom (b) drugom alinejom te direktive mora obuhvaćati barem elemente iz stavka 2. točaka od (c) do (f) i točke (l) ovog članka.

6. Na zahtjev potrošača vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik dužni su, pored obrasca europskih informacija o potrošačkom kreditu i obrasca standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita, potrošaču bez naknade dostaviti primjerak nacrta ugovora o kreditu, pod uvjetom da je vjerovnik u trenutku podnošenja tog zahtjeva voljan nastaviti sa sklapanjem ugovora o kreditu s potrošačem.

7. Ako je ugovor sklopljen na zahtjev potrošača s pomoću sredstva daljinske komunikacije koje ne omogućuje pružanje informacija u skladu s ovim člankom, vjerovnik je dužan potrošaču dostaviti obrazac europskih informacija o potrošačkom kreditu i obrazac standardnog europskog pregleda potrošačkog kredita odmah po sklapanju ugovora o kreditu.

8. Ovaj se članak ne primjenjuje na dobavljače robe ili pružatelje usluga koji djeluju u svojstvu kreditnih posrednika u pomoćnoj ulozi. Time se ne dovodi u pitanje obveza vjerovnika ili, prema potrebi, kreditnog posrednika da osigura da potrošač primi predugovorne informacije iz ovog članka.

Članak 12.

Odgovarajuća objašnjenja

1. Države članice osiguravaju da se od vjerovnika i, prema potrebi, kreditnih posrednika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita zahtijeva da potrošaču pruže primjerena objašnjenja o predloženim ugovorima o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita i svim dodatnim uslugama kojima se potrošaču omogućuje da procijeni jesu li predloženi ugovori o kreditu ili usluge skupnog

financiranja kredita i dodatne usluge prilagođeni njegovim potrebama i financijskoj situaciji. Ta objašnjenja uključuju sljedeće elemente:

(a) informacije iz članaka 10., 11. i 38.;

(b) osnovna obilježja predloženih ugovora o kreditu, usluga skupnog financiranja kredita ili dodatnih usluga;

(c) posebne učinke koje bi predloženi ugovor o kreditu, usluge skupnog financiranja kredita ili dodatne usluge mogli imati na potrošača, uključujući posljedice neispunjavanja obveze plaćanja ili zakašnjelog plaćanja od strane potrošača;

(d) ako dodatne usluge dolaze u paketu s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, informacije o tome može li se svaka sastavnica iz paketa otkazati zasebno te posljedice takvog otkazivanja za potrošača.

2. Države članice zahtjev iz stavka 1. o načinu davanja objašnjenja i mjeri u kojoj se ta objašnjenja daju mogu prilagoditi:

(a) okolnostima situacije u kojoj se kredit nudi;

(b) osobi kojoj se kredit nudi;

(c) prirodi ponuđenog kredita.

Članak 13.

Personalizirane ponude na temelju automatizirane obrade

Ako se potrošačima nude personalizirane ponude koje se temelje na izradi profila ili drugim vrstama automatizirane obrade osobnih podataka, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnici, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita obavijeste potrošače o tome.

POGLAVLJE III.

PRAKSE VEZANJA I OBJEDINJAVANJA USLUGA, PRISTANAK NA UGOVARANJE DODATNIH USLUGA, SAVJETODAVNE USLUGE I PRODAJA NEZATRAŽENIH KREDITA

Članak 14.

Prakse vezanja i objedinjavanja usluga

1. Države članice mogu dopustiti prakse objedinjavanja usluga, ali su dužne zabraniti prakse vezanja usluga.

2. Odstupajući od stavka 1. i ne dovodeći u pitanje primjenu prava tržišnog natjecanja, države članice mogu vjerovnicima ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita dopustiti da traže od potrošača da otvori ili održava platni ili štedni račun, pri čemu je jedina svrha takvog računa jedno od sljedećeg:

(a) prikupljanje kapitala za otplatu kredita;

(b) otplaćivanje kredita;

(c) udruživanje resursa radi dobivanja kredita;

(d) pružanje dodatnog sredstva osiguranja za vjerovnika u slučaju neispunjavanja obveza.

3. Odstupajući od stavka 1. i ne dovodeći u pitanje primjenu prava tržišnog natjecanja, države članice mogu dopustiti prakse vezanja usluga ako vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita može dokazati nadležnom tijelu da ti vezani proizvodi ili kategorije proizvoda, koji se nude pod međusobno sličnim uvjetima, dovode do jasne koristi za potrošače, uzimajući u obzir dostupnost i cijene relevantnih proizvoda koji se nude na tržištu.

4. Države članice mogu dopustiti vjerovnicima ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita da traže od potrošača da imaju odgovarajuću policu osiguranja povezanu s ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita, vodeći računa o aspektima proporcionalnosti. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita mora prihvatiti policu osiguranja od pružatelja osiguranja koji se razlikuje od njemu poželjnijeg pružatelja osiguranja ako takva polica osiguranja ima razinu jamstva istovjetnu onoj koju je predložio vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita, a pritom vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita ne smije izmijeniti uvjete kredita koji nudi potrošaču.

Članak 15.

Pretpostavljeni pristanak na ugovaranje dodatnih usluga

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita ne pretpostavljaju da je potrošač dao pristanak na ugovaranje dodatnih usluga prikazanih u okviru standardnih opcija. Standardne opcije uključuju i polja unaprijed označena kvačicom.

2. Pristanak potrošača na kupnju dodatnih usluga prikazanih u tim poljima mora se dati jasnom potvrdnom radnjom kojom se izražava njegova dobrovoljna, posebna, informirana i nedvosmislena suglasnost sa sadržajem i suštinom tih polja.

Članak 16.

Savjetodavne usluge

1. Države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik i pružatelj usluga skupnog financiranja kredita u kontekstu određene transakcije potrošača izričito obavijeste o tome jesu li mu osigurane ili mu se mogu osigurati savjetodavne usluge.

2. Države članice dužne su osigurati da vjerovnik i, prema potrebi, kreditni posrednik i pružatelj usluga skupnog financiranja kredita prije pružanja savjetodavnih usluga ili sklapanja ugovora o pružanju takvih usluga pruže potrošaču sljedeće informacije na papiru ili nekom drugom trajnom mediju:

(a) informacije o tome hoće li se preporuka temeljiti isključivo na njihovoj ponudi proizvoda ili na širokoj ponudi proizvoda s cijelog tržišta u skladu sa stavkom 3. točkom (c);

(b) prema potrebi, informacije o naknadi koju je potrošač dužan platiti za savjetodavne usluge, ili ako se iznos te naknade u trenutku pružanja informacija ne može utvrditi, metodu koja se koristi za njezin izračun.

Informacije iz prvog podstavka točaka (a) i (b) mogu se potrošaču pružiti u obliku dodatnih predugovornih informacija u skladu s člankom 10. stavkom 5. drugim podstavkom.

3. Ako se potrošačima pružaju savjetodavne usluge, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita:

(a) prikupe nužno potrebne informacije o financijskoj situaciji potrošača te njegovim preferencijama i ciljevima koje se odnose na ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita kako bi vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita mogli preporučiti ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita prikladne za potrošača;

(b) procijene financijsku situaciju i potrebe potrošača na temelju informacija iz točke (a), koje moraju biti ažurirane u trenutku procjene, i pritom uzimaju u obzir razumne pretpostavke o rizicima u pogledu financijske situacije potrošača tijekom trajanja preporučenog ugovora o kreditu ili više njih ili preporučenih usluga skupnog financiranja kredita;

(c) razmotre dovoljno velik broj ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita koje imaju u ponudi i da na toj osnovi preporuče jedan ugovor o kreditu ili više ugovora o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita iz te ponude koji su prikladni potrebama, financijskoj situaciji i osobnim okolnostima potrošača;

(d) postupaju u najboljem interesu potrošača;

(e) potrošaču izdaju dokument o pruženoj preporuci na papiru ili nekom drugom trajnom mediju.

4. Države članice mogu zabraniti upotrebu pojmova „savjet” i „savjetnik” ili sličnih pojmova ako savjetodavne usluge potrošačima na tržištu nude i pružaju vjerovnici ili, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita.

Ako države članice ne zabranjuju upotrebu pojmova „savjet” i „savjetnik” ili sličnih pojmova, dužne su uvesti sljedeće uvjete za upotrebu pojmova „neovisan savjet” ili „neovisan savjetnik” od strane vjerovnika, kreditnih posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita koji pružaju savjetodavne usluge:

(a) vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita dužni su razmotriti dovoljno velik broj ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita dostupnih na tržištu;

(b) kreditni posrednici ne smiju dobiti naknadu za te savjetodavne usluge od jednog ili više vjerovnika.

Drugi podstavak točka (b) primjenjuje se samo ako se smatra da broj razmatranih vjerovnika ne predstavlja većinu tržišta.

Države članice mogu odrediti strože zahtjeve za upotrebu pojmova „neovisan savjet” ili „neovisan savjetnik” od strane vjerovnika i, prema potrebi, kreditnih posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.

5. Države članice dužne su zahtijevati da vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita upozore potrošača u slučaju kad određeni ugovor o kreditu ili određene usluge skupnog financiranja

kredita mogu dovesti do pojave posebnog rizika za potrošača uzimajući u obzir njegovu financijsku situaciju.

6. Države članice osiguravaju da savjetodavne usluge smiju pružati isključivo vjerovnici i, prema potrebi, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita.

Odstupajući od prvog podstavka države članice mogu pružanje savjetodavnih usluga dopustiti i drugim osobama osim onih iz prvog podstavka ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

(a) savjetodavne usluge pružaju se uzgredno u okviru obavljanja profesionalne djelatnosti koja je uređena zakonskim ili drugim propisima ili etičkim kodeksom koji ne isključuju pružanje tih usluga;

(b) savjetodavne usluge u kontekstu upravljanja postojećim dugom pružaju upravitelji u slučaju nesolventnosti, pri čemu je ta djelatnost uređena zakonskim ili drugim propisima;

(c) savjetodavne usluge u kontekstu upravljanja postojećim dugom pružaju javne ili dobrovoljne službe za savjetovanje o dugu koje ne posluju na komercijalnoj osnovi;

(d) savjetodavne usluge pružaju osobe koje su ovlastila i koje nadziru nadležna tijela.

Članak 17.

Zabrana prodaje nezatraženih kredita

Države članice dužne su zabraniti svaku prodaju kredita potrošačima koju oni nisu unaprijed zatražili i na nju izričito pristali.

POGLAVLJE IV.

PROCJENA KREDITNE SPOSOBNOSTI I PRISTUP BAZAMA PODATAKA

Članak 18.

Obveza procjene kreditne sposobnosti potrošača

1. Države članice dužne su zahtijevati da prije sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita vjerovnik ili, prema potrebi, pružatelj usluga skupnog financiranja kredita provede detaljnu procjenu kreditne sposobnosti potrošača. Ta procjena kreditne sposobnosti provodi se u interesu potrošača, kako bi se spriječile prakse neodgovornog pozajmljivanja i prezaduženost, te se pritom na odgovarajući način uzimaju u obzir čimbenici relevantni za provjeru izgleda da će potrošač ispunjavati svoje obveze prema ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

2. Procjena kreditne sposobnosti provodi se na temelju relevantnih i točnih informacija o prihodima i rashodima potrošača i drugim financijskim i ekonomskim okolnostima koje su nužne i proporcionalne, kao što su dokazi o prihodima ili drugim izvorima sredstava za otplatu, informacije o financijskoj imovini i obvezama ili informacije o drugim financijskim obvezama. Te se informacije dobivaju iz relevantnih unutarnjih

ili vanjskih izvora, među ostalim i od potrošača i, prema potrebi, na temelju uvida u bazu podataka iz članka 19.

Informacije dobivene u skladu s ovim stavkom moraju se primjereno provjeriti, prema potrebi pozivanjem na dokumentaciju koja se može neovisno provjeriti.

3. Države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik ili, prema potrebi, pružatelj usluga skupnog financiranja kredita uspostave postupke za procjenu iz stavka 1. te da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dokumentira i primjenjuje takve postupke.

Države članice dužne su zahtijevati i da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dokumentira i čuva informacije iz stavka 2.

4. Države članice osiguravaju da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita potrošaču stavlja na raspolaganje kredit samo ako rezultat procjene kreditne sposobnosti ukazuje na to da je vjerojatno da će se obveze koje proizlaze iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ispunjavati na način propisan tim ugovorom.

Ne dovodeći u pitanje prve podstavke, ako rezultat procjene kreditne sposobnosti ukazuje na to da nije vjerojatno da će se obveze koje proizlaze iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ispunjavati na način propisan tim ugovorom, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita iznimno u posebnim i opravdanim okolnostima može potrošaču staviti kredit na raspolaganje.

5. Države članice osiguravaju da, ako vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita s potrošačem sklopi ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita ne smije naknadno otkazati ili izmijeniti taj ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita na štetu potrošača na temelju toga što je procjena kreditne sposobnosti bila netočno provedena. Ovaj se stavak ne primjenjuje ako se dokaže da je potrošač svjesno uskratio ili krivotvorio informacije iz stavka 2. koje je dao vjerovniku ili pružatelju usluga skupnog financiranja kredita.

6. Ako procjena kreditne sposobnosti uključuje izradu profila ili primjenu drugih oblika automatizirane obrade osobnih podataka, države članice osiguravaju da potrošač ima pravo:

(a) zatražiti i dobiti ljudsku intervenciju od strane vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita radi preispitivanja odluke;

(b) zatražiti i dobiti od vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita jasno objašnjenje o procjeni kreditne sposobnosti, uključujući objašnjenje o logici i rizicima uključenima u automatiziranu obradu osobnih podataka te o njihovu značaju i učincima na odluku;

(c) izraziti svoje stajalište i osporavati procjenu kreditne sposobnosti i odluku.

7. Države članice osiguravaju da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita u slučaju odbijanja zahtjeva za kredit obvezno bez odgode obavijesti potrošača o odbijanju zahtjeva i, prema potrebi, o činjenici da se ta procjena kreditne sposobnosti temelji na automatiziranoj obradi podataka.

8. Ako se strane nakon sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita dogovore o promjeni ukupnog iznosa kredita, države

članice osiguravaju da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita obvezno ponovno procijeni kreditnu sposobnost potrošača na temelju ažuriranih informacija prije nego što odobri bilo kakvo znatnije povećanje ukupnog iznosa kredita.

9. Države članice u čijem se zakonodavstvu zahtijeva da vjerovnici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita moraju kreditnu sposobnost potrošača procjenjivati na temelju uvida u relevantnu bazu podataka mogu zadržati taj zahtjev.

Članak 19.

1. **Baze podataka** Svaka država članica dužna je, kad je riječ o prekograničnom kreditu, osigurati pristup vjerovnikâ i pružateljâ usluga skupnog financiranja kredita iz drugih država članica bazama podataka koje se koriste u toj državi članici u svrhu procjene kreditne sposobnosti potrošača. Uvjeti pristupa tim bazama podataka moraju biti nediskriminirajući.

2. Stavak 1. primjenjuje se i na privatne i na javne baze podataka.

3. Baze podataka iz stavka 1. moraju sadržavati barem informacije o dospjelim neplaćenim obvezama potrošača.

4. Ako se zahtjev za kredit odbije na temelju uvida u bazu podataka iz stavka 1., države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita odmah i bez naknade obavijesti potrošača o rezultatima takvog uvida i o pojedinostima o bazi podataka iz koje je pribavio podatke.

POGLAVLJE V.

OBLIK I SADRŽAJ UGOVORA O KREDITU

Članak 20.

Oblik ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita

1. Države članice dužne su zahtijevati da se ugovori o kreditu ili ugovori o pružanju usluga skupnog financiranja kredita sastavljaju na papiru ili nekom drugom trajnom mediju i da sve ugovorne strane dobiju primjerak ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

2. Države članice mogu uvesti ili nastaviti primjenjivati nacionalna pravila o valjanosti sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita koja su u skladu s pravom Unije.

Članak 21.

Informacije koje treba navesti u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita

1. Države članice dužne su zahtijevati da se u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita jasno i sažeto navedu svi sljedeći elementi:

(a) vrsta kredita;

(b) identiteti, zemljopisne adrese, telefonski brojevi i e-adrese ugovornih strana te, prema potrebi, identitet i zemljopisna adresa uključenog kreditnog posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita;

(c) ukupan iznos kredita i uvjete koji uređuju povlačenje tranši;

(d) trajanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita;

(e) u slučaju kredita u obliku odgode plaćanja za određenu robu ili određene usluge i u slučaju povezanih ugovora o kreditu, ta roba ili usluge i njihova cijena za gotovinu;

(f) stopa zaduživanja ili sve stope zaduživanja ako se u različitim okolnostima primjenjuju različite stope zaduživanja, uvjeti kojima je uređena primjena svake stope zaduživanja i, ako su dostupni, bilo koji indeks ili referentna stopa koji se primjenjuju na svaku početnu stopu zaduživanja te razdoblja, uvjeti i postupci promjene svake stope zaduživanja;

(g) efektivna kamatna stopa i ukupan iznos koji potrošač treba platiti, izračunan u trenutku sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, pri čemu treba navesti sve pretpostavke primijenjene u tom izračunu;

(h) iznos, broj i učestalost uplata koje je potrošač dužan izvršiti te, ako je primjereno, redoslijed kojim će se te uplate koristiti za plaćanje preostalih anuiteta koji se naplaćuju po različitim stopama zaduživanja u svrhu povrata;

(i) ako je uključena amortizacija glavnice iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita s fiksnim trajanjem, pravo potrošača da dobije, na zahtjev i bez naknade, u bilo kojem trenutku tijekom cjelokupnog trajanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita izvadak iz računa u obliku amortizacijske tablice;

(j) ako pristojbe i kamate treba platiti bez amortizacije glavnice, izvadak koji pokazuje razdoblja i uvjete plaćanja kamata i svih povezanih jednokratnih i višekratnih pristojbi;

(k) prema potrebi, naknade za vođenje jednog ili više obveznih računa na kojima se evidentiraju i transakcije uplata i povlačenja tranša, pristojbe za uporabu određenog sredstva plaćanja i za transakcije uplata i za transakcije povlačenja tranša, sve druge pristojbe koje proizlaze iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita i uvjeti prema kojima se te pristojbe smiju mijenjati;

(l) kamatna stopa koja se primjenjuje u slučaju zakašnjelih uplata, kako je bila primjenjiva u trenutku sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, i mjere za njezinu prilagodbu te, prema potrebi, sve druge eventualne pristojbe koje se trebaju platiti u slučaju neispunjavanja obveze plaćanja;

(m) upozorenje o posljedicama izostalih ili zakašnjelih uplata;

(n) prema potrebi, izjava o obvezi plaćanja naknada javnog bilježnika;

(o) prema potrebi, tražena jamstva i osiguranja;

(p) postojanje ili nepostojanje prava na povlačenje iz ugovora o kreditu, razdoblje tijekom kojeg se to pravo može ostvariti i drugi uvjeti kojima se uređuje ostvarivanje tog prava, uključujući informacije koje se odnose na obvezu potrošača utvrđenu u članku 26. stavku 3. točki (b) da plati glavnicu nakon povlačenja tranše i kamate te iznos kamata koje treba platiti po danu;

(q) informacije o pravima navedenima u članku 27. i uvjeti za ostvarivanje tih prava;

(r) pravo na prijevremenu otplatu navedeno u članku 29., postupak prijevremene otplate i, prema potrebi, informacije o pravu vjerovnika na kompenzaciju i načinu na koji će se ta kompenzacija utvrđivati;

(s) postupak koji se primjenjuje pri ostvarivanju prava na otkazivanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita;

(t) informacije o mogućnosti korištenja mehanizma izvansudskih pritužbi i obeštećenja za potrošače te o metodama pristupa tom mehanizmu;

(u) prema potrebi, ostali ugovorni uvjeti i odredbe;

(v) prema potrebi, ime i adresa nadležnog nadzornog tijela.

Informacije iz prvog podstavka trebaju biti jasno čitljive i prilagođene tako da se vodi računa o tehničkim ograničenjima medija na kojem su prikazane. Informacije se prikazuju na odgovarajući i prikladan način na različitim kanalima.

2. Kad se primjenjuje stavak 1. točka (i), vjerovnik i, prema potrebi, pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dužni su potrošaču, bez naknade i u bilo kojem trenutku tijekom cjelokupnog trajanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, staviti na raspolaganje izvadak iz računa u obliku amortizacijske tablice.

U amortizacijskoj tablici iz prvog podstavka navode se preostale uplate koje treba izvršiti te razdoblja i uvjeti koji se odnose na plaćanje tih iznosa.

Amortizacijska tablica sadržava i raščlambu svake uplate u kojoj se navode amortizacija glavnice, kamate izračunane na temelju stope zaduživanja i, prema potrebi, svi eventualni dodatni troškovi.

Ako stopa zaduživanja nije fiksna ili ako se dodatni troškovi mogu promijeniti prema ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, u amortizacijskoj tablici jasno se i sažeto navodi da će podaci iz te tablice ostati važeći samo do trenutka promjene te stope zaduživanja ili tih troškova u skladu s ugovorom o kreditu ili ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

3. Kad je riječ o ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita prema kojem uplate koje izvršava potrošač ne rezultiraju trenutačnom odgovarajućom amortizacijom ukupnog iznosa kredita, već se koriste za stvaranje glavnice kredita tijekom razdoblja i prema uvjetima utvrđenima ugovorom o kreditu, ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili nekim dodatnim ugovorom, u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita mora se, pored informacija iz stavka 1., navesti jasna i sažeta izjava o tome da se takvim ugovorom o kreditu ili ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ne jamči otplata ukupnog iznosa kredita nakon povlačenja tranše prema ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, osim ako se takvo jamstvo izričito pruži.

POGLAVLJE VI.

IZMJENE UGOVORA O KREDITU I PROMJENE STOPE ZADUŽIVANJA

Članak 22.

Informacije o izmjeni ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita

Ne dovodeći u pitanje ostale obveze predviđene ovom Direktivom države članice osiguravaju da, prije izmjene uvjeta ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita priopćavaju potrošaču sljedeće informacije:

(a) jasan opis predloženih izmjena i, prema potrebi, potrebu da potrošač da svoj pristanak na izmjene ili jasan opis izmjena uvedenih po sili zakona;

(b) rokove za provedbu tih izmjena;

(c) pravna sredstva za podnošenje pritužbe koja potrošač ima na raspolaganju u pogledu tih izmjena;

(d) rok za podnošenje pritužbe;

(e) ime i adresu nadležnog tijela kojemu se ta pritužba može podnijeti.

Članak 23.

Promjene stope zaduživanja

1. Države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita potrošača obavijesti o svim promjenama stope zaduživanja, na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, prije nego što te promjene stupe na snagu.

   Informacije iz prvog podstavka uključuju iznos uplata koje treba izvršiti nakon stupanja na snagu nove stope zaduživanja te, ako se promijeni broj ili učestalost uplata, pojedinosti o njima.

2. Odstupajući od stavka 1., informacije iz tog stavka mogu se periodično davati potrošaču ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

   (a) strane su u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita dogovorile takvo periodično davanje informacija;

   (b) promjena stope zaduživanja uzrokovana je promjenom referentne stope;

   (c) nova referentna stopa stavljena je na raspolaganje javnosti odgovarajućim sredstvima;

   (d) informacije o novoj referentnoj stopi dostupne su i u prostorima vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.

POGLAVLJE VII.

UGOVORI O PREKORAČENJU PO RAČUNU I PREMAŠENO PREKORAČENJE

Članak 24.

Ugovori o prekoračenju po računu

1. Ako je ugovor o kreditu odobren u obliku ugovora o prekoračenju po računu, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik, tijekom cijelog trajanja ugovora o kreditu, potrošača redovito obavješćuje putem izvadaka iz računa, na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, koji sadržavaju sljedeće elemente:

   (a) točno razdoblje na koje se odnosi izvještaj;

   (b) iznose i datume povlačenja tranša;

   (c) stanje s prethodnog izvještaja te datum njegova izdavanja;

   (d) novo stanje;

   (e) datume i iznose uplata koje je izvršio potrošač;

   (f) primijenjenu stopu zaduživanja;

   (g) sve eventualne pristojbe koje su bile primijenjene;

   (h) prema potrebi, minimalni iznos koji potrošač treba platiti.

2. Ako je kredit odobren u obliku ugovora o prekoračenju po računu, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik obavješćuje potrošača, na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, o povećanjima stope zaduživanja ili o eventualnim pristojbama koje mora platiti prije nego što predmetne promjene stupe na snagu.

   Odstupajući od prvog podstavka informacije iz tog podstavka mogu se davati periodično na način predviđen u stavku 1. ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

   (a) strane su u ugovoru o kreditu dogovorile takvo periodično davanje informacija;

   (b) promjena stope zaduživanja uzrokovana je promjenom referentne stope;

   (c) nova referentna stopa stavljena je na raspolaganje javnosti odgovarajućim sredstvima;

   (d) informacije o novoj referentnoj stopi dostupne su i u prostorima vjerovnika.

Članak 25.

Premašeno prekoračenje

1. Ako se ugovori otvaranje tekućeg računa kod kojeg postoji mogućnost da se potrošaču dopusti premašeno prekoračenje, države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik te informacije uključi u taj ugovor, uz informacije iz članka 11. stavka 2. točke (e). Vjerovnik je u svakom slučaju dužan potrošaču redovito pružati te informacije na papiru ili nekom drugom trajnom mediju.

2. U slučaju znatnijeg premašenog prekoračenja koje traje dulje od mjesec dana države članice dužne su zahtijevati da vjerovnik bez odgode, na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, obavijesti potrošača o svemu od sljedećega:

   (a) premašenom prekoračenju;

   (b) predmetnom iznosu;

   (c) stopi zaduživanja;

(d) svim eventualnim sankcijama, pristojbama ili kamatama koje su primjenjive na dospjele neplaćene obveze.

Osim toga, ako potrošač redovito premašuje prekoračenje, davatelj kredita potrošaču nudi savjetodavne usluge, ako su dostupne, ili ga upućuje na službe za savjetovanje o dugu.

3. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje nijedno pravilo iz nacionalnog prava kojim se od vjerovnika zahtijeva da ponudi neku drugu vrstu kreditnog proizvoda u slučaju znatnog trajanja premašenog prekoračenja.

POGLAVLJE VIII.

POVLAČENJE IZ UGOVORA, OTKAZIVANJE UGOVORA I PRIJEVREMENA OTPLATA

Članak 26.

Pravo na povlačenje iz ugovora

1. Države članice osiguravaju da se potrošač može povući iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita bez navođenja ikakvog razloga u roku od 14 kalendarskih dana.

   Rok povlačenja iz prvog podstavka počinje teći:

   (a) od dana sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita; ili

   (b) od dana na koji potrošač primi uvjete ugovora i informacije u skladu s člancima 20. i 21. ako je taj dan nakon datuma iz točke (a) ovog podstavka.

   Smatra se da je rok iz prvog podstavka ispoštovan ako potrošač prije isteka tog roka pošalje obavijest iz stavka 3. točke (a) vjerovniku ili pružatelju usluga skupnog financiranja kredita.

2. Ako je, kada je riječ o povezanim ugovorima o kreditu, nacionalnim zakonodavstvom koje je primjenjivo na datum [*dan stupanja na snagu ove Direktive*] već predviđeno da se sredstva ne mogu staviti na raspolaganje potrošaču prije isteka određenog roka, države članice mogu, odstupajući od stavka 1., predvidjeti da se na izričit zahtjev potrošača rok iz tog stavka može skratiti na isto trajanje kao i taj određeni rok.

3. Ako potrošač ostvaruje pravo na povlačenje iz ugovora, dužan je poduzeti sljedeće mjere:

   (a) u roku utvrđenom u stavku 1. obavijestiti vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita u skladu s informacijama koje mu je vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita pružio u skladu s člankom 21. stavkom 1. točkom (p) na papiru ili nekom drugom trajnom mediju;

   (b) platiti vjerovniku ili pružatelju usluga skupnog financiranja kredita glavnicu i dospjele kamate na tu glavnicu od datuma povlačenja tranše do datuma otplate glavnice bez ikakve neopravdane odgode i ne kasnije od 30 kalendarskih dana nakon što je poslao obavijest iz točke (a).

Kamate iz prvog podstavka točke (b) obračunavaju se na temelju dogovorene stope zaduživanja. Vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita nema pravo ni na koju drugu kompenzaciju od strane potrošača u slučaju povlačenja iz ugovora, osim kompenzacije za nepovratne pristojbe koje je vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita platio bilo kojem javnom upravnom tijelu.

4. Ako vjerovnik, pružatelj usluga skupnog financiranja kredita ili treća strana pružaju neku dodatnu uslugu koja se odnosi na ugovor o kreditu ili na usluge skupnog financiranja kredita na temelju ugovora između te treće strane i vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita, potrošača više ne obvezuje taj ugovor o dodatnoj usluzi ako potrošač ostvaruje pravo na povlačenje iz ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita u skladu s ovim člankom.

5. Ako potrošač ima pravo na povlačenje iz ugovora na temelju stavaka 1., 3. i 4. ovog članka, ne primjenjuju se članci 6. i 7. Direktive 2002/65/EZ.

6. Države članice mogu propisati da se stavci od 1. do 4. ovog članka ne primjenjuju na ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita za koje se na temelju nacionalnog prava zahtijeva da budu sklopljeni korištenjem usluga javnog bilježnika, pod uvjetom da javni bilježnik potvrdi da se potrošaču jamče prava predviđena člancima 10., 11., 20. i 21.

7. Ovaj članak ne dovodi u pitanje bilo kakva pravila nacionalnog prava o utvrđivanju roka u kojem izvršenje ugovora ne može započeti.

Članak 27.

Povezani ugovor o kreditu

1. Države članice osiguravaju da potrošača koji je ostvario pravo na povlačenje iz ugovora na temelju prava Unije više ne obvezuje povezani ugovor o kreditu u odnosu na ugovor o isporuci robe ili usluga.

2. Ako roba ili usluge obuhvaćene povezanim ugovorom o kreditu nisu isporučene, ili ako su samo djelomično isporučene, ili ako nisu sukladne ugovoru o njihovoj isporuci, potrošač ima pravo ulagati pravne lijekove protiv vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita ako je potrošač uložio pravne lijekove protiv dobavljača, ali nije ostvario prava koja ima prema zakonu ili prema ugovoru o isporuci robe ili usluga. Države članice određuju u kojoj mjeri i pod kojim uvjetima se mogu ulagati takvi pravni lijekovi.

3. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje nijedno nacionalno pravilo prema kojem je vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita solidarno i pojedinačno odgovoran za sva potraživanja koja bi potrošač mogao imati prema dobavljaču ako se ugovorom o kreditu ili uslugama skupnog financiranja kredita financirala kupnja robe ili usluga od tog dobavljača.

Članak 28.

Ugovori o kreditu ili ugovori o pružanju usluga skupnog financiranja kredita bez roka dospijeća

1. Države članice osiguravaju da potrošač može bez naknade i u svakom trenutku izvršiti standardno otkazivanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita bez roka dospijeća, osim ako su strane dogovorile otkazni rok. Taj rok ne smije biti dulji od mjesec dana.

Države članice osiguravaju da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita, ako je tako dogovoreno u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, može izvršiti standardno otkazivanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita bez roka dospijeća dajući potrošaču otkazni rok od najmanje dva mjeseca, u obavijesti na papiru ili nekom drugom trajnom mediju.

2. Države članice osiguravaju da vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita, ako je tako dogovoreno u ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita, može iz objektivno opravdanih razloga otkazati pravo potrošača na povlačenje tranše na temelju ugovora o kreditu bez roka dospijeća. Vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita dužan je potrošača obavijestiti o otkazivanju i razlozima otkazivanja na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, po mogućnosti prije samog otkazivanja, a najkasnije odmah nakon njega, osim ako je pravom Unije ili nacionalnim pravom zabranjeno takvo obavješćivanje ili ako je ono protivno ciljevima javnog poretka ili javne sigurnosti.

Članak 29.

Prijevremena otplata

1. Države članice osiguravaju da potrošač u bilo kojem trenutku ima pravo na prijevremene otplatu. U takvim slučajevima potrošač ima pravo na sniženje ukupnog troška kredita, koje se sastoji od kamata i troškova za preostalo trajanje ugovora. Pri izračunu tog sniženja moraju se uzeti u obzir svi troškovi koje je vjerovnik nametnuo potrošaču.

2. Države članice osiguravaju da vjerovnik u slučaju prijevremene otplate ima pravo na pravednu i objektivno opravdanu kompenzaciju za moguće troškove izravno povezane s prijevremenom otplatom, pod uvjetom da je ta prijevremena otplata obuhvaćena razdobljem tijekom kojeg se primjenjuje fiksna stopa zaduživanja.

   Kompenzacija iz prvog podstavka ne smije premašiti 1 % iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje ako razdoblje od prijevremene otplate do dogovorenog prestanka ugovora o kreditu premašuje godinu dana. Ako to razdoblje ne premašuje godinu dana, kompenzacija ne smije premašiti 0,5 % iznosa kredita koji se prijevremeno otplaćuje.

3. Države članice osiguravaju da vjerovnik nema pravo na kompenzaciju iz stavka 2. ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

   (a) otplata se izvršava na temelju ugovora o osiguranju čija je svrha pružiti jamstvo otplate kredita;

   (b) kredit je odobren u obliku ugovora o prekoračenju po računu;

   (c) otplata obuhvaća razdoblje tijekom kojeg stopa zaduživanja nije fiksna.

4. Odstupajući od stavka 2. države članice mogu predvidjeti da:

   (a) vjerovnik ima pravo na kompenzaciju iz stavka 2. samo pod uvjetom da je iznos prijevremene otplate viši od praga utvrđenog u nacionalnom pravu, koji ne smije biti viši od 10 000 EUR unutar bilo kojeg razdoblja od 12 mjeseci;

   (b) vjerovnik može iznimno tražiti veću kompenzaciju ako može dokazati da gubitak pretrpljen zbog prijevremene otplate premašuje iznos određen u skladu sa stavkom 2.

5. Ako kompenzacija koju vjerovnik traži premašuje gubitak koji je stvarno pretrpljen zbog prijevremene otplate, potrošač ima pravo na odgovarajuće smanjenje.

   Za potrebe prvog podstavka gubitak se sastoji od razlike između početno dogovorene kamatne stope i kamatne stope po kojoj vjerovnik može nekome na tržištu pozajmiti prijevremeno otplaćeni iznos u trenutku te otplate, pri čemu se mora uzeti u obzir utjecaj te prijevremene otplate na administrativne troškove.

6. Kompenzacija iz stavka 2. ni u kojem slučaju ne smije premašiti iznos kamata koje bi potrošač platio tijekom razdoblja od prijevremene otplate kredita do dogovorenog datuma prestanka ugovora o kreditu.

POGLAVLJE IX.

EFEKTIVNA KAMATNA STOPA I GORNJE GRANICE ZA STOPE I TROŠKOVE

Članak 30.

Izračun efektivne kamatne stope

1. Efektivna kamatna stopa izračunava se u skladu s matematičkom formulom navedenom u dijelu I. Priloga IV. Njome se izjednačuje na godišnjoj osnovi sadašnja vrijednost svih obveza (povlačenja tranša, otplate i pristojbe), budućih ili postojećih, dogovorenih između vjerovnika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita i potrošača.

2. U svrhu izračuna te efektivne kamatne stope određuju se ukupni troškovi kredita za potrošača, uz iznimku svih pristojbi koje je potrošač dužan platiti za nepoštovanje bilo koje od svojih obveza utvrđenih ugovorom o kreditu ili ugovorom o pružanju usluga skupnog financiranja kredita i svih drugih pristojbi osim kupovne cijene, koju je obvezan platiti za kupnju robe ili usluga bilo da se transakcija provodi u gotovini ili na kredit.

   Troškovi upravljanja računom na kojem su vidljive i transakcije uplata i povlačenja tranša, troškovi upotrebe sredstava plaćanja i za transakcije uplata i za povlačenja tranša te svi drugi troškovi koji se odnose na transakcije uplata uključuju se u ukupne troškove kredita za potrošača, osim ako je otvaranje računa neobvezno i ako su troškovi računa jasno i zasebno utvrđeni u ugovoru o kreditu, ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili u bilo kojem drugom ugovoru sklopljenom s potrošačem.

3. Izračun efektivne kamatne stope temelji se na pretpostavci da će taj ugovor o kreditu ili ugovor o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ostati važeći tijekom dogovorenog razdoblja te da će i vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita i potrošač ispuniti svoje obveze u skladu s uvjetima i datumima utvrđenima u tom ugovoru o kreditu ili ugovoru o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

4. Kad je riječ o ugovorima o kreditu ili ugovorima o pružanju usluga skupnog financiranja kredita koji sadržavaju klauzule kojima se dopuštaju promjene stope zaduživanja ili promjene određenih pristojbi koje su uključene u efektivnu kamatnu stopu zbog čega se ne mogu odrediti u trenutku izračuna, efektivna kamatna stopa izračunava se na temelju pretpostavke da će stopa zaduživanja i ostale pristojbe ostati fiksne u odnosu na početnu razinu i da će se primjenjivati sve do kraja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

5. Kad je to potrebno, u izračunu efektivne kamatne stope mogu se primijeniti i dodatne pretpostavke navedene u dijelu II. Priloga IV.

Ako pretpostavke navedene u ovom članku i u dijelu II. Priloga IV. nisu dovoljne za izračun efektivne kamatne stope na ujednačen način ili ako više nisu prilagođene komercijalnoj situaciji na tržištu, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 45. kako bi izmijenila ovaj članak i dio II. Priloga IV. radi dodavanja potrebnih dodatnih pretpostavki za izračun efektivne kamatne stope ili izmjene postojećih pretpostavki.

Članak 31.

Gornje granice za kamatne stope, efektivnu kamatnu stopu i ukupni trošak kredita za potrošača

1. Države članice dužne su uvesti gornje granice za jedan ili više sljedećih elemenata:

(a) kamatne stope koje se primjenjuju na ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita;

(b) efektivnu kamatnu stopu;

(c) ukupni trošak kredita za potrošača.

2. Države članice mogu uvesti dodatne gornje granice za revolving kredite.

POGLAVLJE X.

PRAVILA POSLOVNOG PONAŠANJA I ZAHTJEVI ZA OSOBLJE

Članak 32.

Pravila poslovnog ponašanja pri davanju kredita potrošačima

1. Države članice dužne su zahtijevati da vjerovnici, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita postupaju pošteno, pravedno, transparentno i profesionalno te da uzimaju u obzir prava i interese potrošača pri provođenju bilo koje od sljedećih aktivnosti:

(a) osmišljavanje kreditnih proizvoda;

(b) odobravanje kredita, posredovanje u odobravanju kredita ili olakšavanje odobravanja kredita;

(c) pružanje savjetodavnih usluga o kreditima;

(d) pružanje dodatnih usluga potrošačima;

(e) izvršavanje ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita.

Aktivnosti iz prvog podstavka točaka (a), (b) i (c) temelje se na informacijama o okolnostima potrošača i o bilo kojim posebnim zahtjevima koje je potrošač izrazio te na razumnim pretpostavkama o rizicima u odnosu na situaciju potrošača tijekom cijelog trajanja ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita.

Aktivnosti iz prvog podstavka točke (c) temelje se i na informacijama koje se zahtijevaju na temelju članka 16. stavka 3. točke (a).

2. Države članice osiguravaju da način na koji vjerovnici isplaćuju primitke svojem osoblju i kreditnim posrednicima i način na koji kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita isplaćuju primitke svojem osoblju ne otežavaju poštovanje obveze utvrđene u stavku 1.

3. Države članice osiguravaju da, pri izradi i primjeni politika primitaka za osoblje odgovorno za procjenu kreditne sposobnosti, vjerovnici poštuju sljedeća načela, na način i u opsegu koji je primjeren njihovoj veličini, unutarnjoj organizaciji i karakteru, opsegu i složenosti njihovih aktivnosti:

   (a) politika primitaka u skladu je i promiče odgovarajuće i učinkovito upravljanje rizikom te ne potiče preuzimanje rizika koje prelazi razinu prihvatljivog rizika za vjerovnika;

   (b) politika primitaka u skladu je s poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima vjerovnika te uključuje mjere za izbjegavanje sukoba interesa, ponajprije osiguravajući da naknade za rad ne ovise o broju ili udjelu prihvaćenih zahtjeva za kredit.

4. Države članice osiguravaju da, kad vjerovnici, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita pružaju savjetodavne usluge, struktura primitaka uključenog osoblja ne dovodi u pitanje njihovu sposobnost postupanja u najboljem interesu potrošača te osiguravaju da ta struktura primitaka nije ovisna o ciljanim prihodima od prodaje. Radi ostvarivanja tog cilja države članice mogu zabraniti i provizije koje vjerovnik isplaćuje kreditnom posredniku.

5. Države članice mogu zabraniti ili uvesti ograničenja na plaćanja od strane potrošača prema vjerovniku, kreditnom posredniku ili pružateljima usluga skupnog financiranja kredita prije sklapanja ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita.

Članak 33.

Zahtjevi za osoblje u pogledu znanja i stručnosti

1. Države članice osiguravaju da vjerovnici, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita zahtijevaju od članova svojeg osoblja da posjeduju i redovito obnavljaju odgovarajuću razinu znanja i stručnosti u odnosu na osmišljavanje, ponudu i odobravanje ugovora o kreditu ili usluga skupnog financiranja kredita, obavljanje djelatnosti kreditnog posredovanja te pružanje savjetodavnih usluga ili usluga skupnog financiranja kredita. Ako sklapanje ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita uključuje ugovaranje dodatne usluge, zahtijeva se odgovarajuće znanje i stručnost u odnosu na tu dodatnu uslugu.

2. Države članice dužne su utvrditi minimalne zahtjeve u pogledu znanja i stručnosti za osoblje vjerovnika, kreditnih posrednika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita.

3. Države članice osiguravaju da poštovanje zahtjeva utvrđenih u stavku 1. nadziru nadležna tijela i da ta nadležna tijela imaju ovlasti na temelju kojih mogu od vjerovnika, kreditnih posrednika i pružatelja usluga skupnog financiranja kredita tražiti da dostave dokaze koje nadležno tijelo smatra nužnima za omogućivanje takvog nadzora.

POGLAVLJE XI.

FINANCIJSKO OBRAZOVANJE I POTPORA POTROŠAČIMA U FINANCIJSKIM POTEŠKOĆAMA

Članak 34.

Financijsko obrazovanje

1. Države članice dužne su promicati mjere kojima se podupire obrazovanje potrošača u odnosu na odgovorno zaduživanje i upravljanje dugom, a osobito u odnosu na ugovore o potrošačkim kreditima. Potrošačima se moraju pružati jasne i općenite informacije o postupku odobravanja kredita kako bi ih se usmjerilo, a ponajprije onim potrošačima koji prvi put uzimaju potrošački kredit, osobito putem digitalnih alata.

   Države članice dužne su širiti informacije o smjernicama koje organizacije potrošača i nacionalna tijela mogu pružati potrošačima.

   Ovaj stavak ne sprječava države članice da osiguraju dodatno financijsko obrazovanje.

2. Komisija ocjenjuje financijsko obrazovanje dostupno potrošačima u državama članicama i objavljuje izvješće o tome te navodi primjere najbolje prakse koji se mogu dalje razraditi radi povećanja financijske osviještenosti potrošača.

Članak 35.

Dospjele neplaćene obveze i mjere restrukturiranja

1. Države članice dužne su zahtijevati od vjerovnika da imaju odgovarajuće politike i postupke kako bi nastojali, prema potrebi, pokazati razumno strpljenje prije pokretanja ovršnog postupka. U okviru tih mjera restrukturiranja, među ostalim elementima, uzimaju se u obzir okolnosti potrošača, a te se mjere mogu sastojati, među ostalim mogućnostima, od:

   (a) potpunog ili djelomičnog refinanciranja ugovora o kreditu;

   (b) izmjene postojećih uvjeta ugovora o kreditu, što, među ostalim, može uključivati:

      i. produljenje trajanja ugovora o kreditu;

      ii. promjenu vrste ugovora o kreditu;

      iii. odgodu plaćanja obroka otplate, u cijelom iznosu ili djelomično, na određeno razdoblje;

      iv. promjenu kamatne stope;

      v. ponudu razdoblja u kojem potrošač ne treba vršiti uplate;

      vi. djelomične otplate;

      vii. pretvaranja valuta;

      viii. djelomičan oprost i konsolidaciju duga.

2. Popisom mogućih mjera iz stavka 1. točke (b) ne dovode se u pitanje pravila utvrđena u nacionalnom pravu niti se njime zahtijeva od država članica da u svojem nacionalnom pravu predvide sve te mjere.

3. Države članice mogu zahtijevati da, ako je vjerovniku dopušteno odrediti i nametnuti potrošaču plaćanje pristojbi koje su posljedica neispunjavanja obveza, te pristojbe ne smiju biti veće nego što je potrebno za kompenziranje troškova vjerovniku koji su nastali kao posljedica neispunjavanja obveza.

4. Države članice mogu dopustiti vjerovnicima nametanje dodatnih naknada potrošačima u slučaju neispunjavanja obveza. U tom slučaju države članice dužne su uvesti gornju granicu za iznos tih pristojbi.

5. Države članice ne smiju sprečavati strane ugovora o kreditu da se izričito dogovore da je za otplatu kredita dovoljan povrat ili prijenos vjerovniku robe obuhvaćene povezanim ugovorom o kreditu ili prihoda od prodaje te robe.

Članak 36.

Usluge savjetovanja o dugu

Države članice osiguravaju da su potrošačima dostupne usluge savjetovanja o dugu.

POGLAVLJE XII.

VJEROVNICI I KREDITNI POSREDNICI

Članak 37.

Ovlašćivanje, registracija i nadzor nekreditnih institucija

Države članice osiguravaju da vjerovnici, kreditni posrednici i pružatelji usluga skupnog financiranja kredita koji nisu kreditne institucije kako su definirane u članku 4. stavku 1. točki (1) Uredbe (EU) br. 575/2013 podliježu primjerenom postupku ovlašćivanja te mehanizmima registracije i nadzora koje uspostavlja neovisno nadležno tijelo.

Članak 38.

Posebne obveze kreditnih posrednika

Države članice dužne su zahtijevati da kreditni posrednici:

(a) navedu, u oglašavanju i dokumentima namijenjenima potrošačima, djelokrug svojih ovlasti te posluju li isključivo s jednim ili više vjerovnika ili kao neovisni posrednici;

(b) upoznaju potrošače sa svim naknadama koje je potrošač dužan platiti kreditnom posredniku za usluge koje će se pružati;

(c) postignu dogovor s potrošačem o svim naknadama iz točke (b) na papiru ili nekom drugom trajnom mediju prije sklapanja ugovora o kreditu;

(d) priopće vjerovniku sve naknade iz točke (b) u svrhu izračuna efektivne kamatne stope.

POGLAVLJE XIII.

USTUP PRAVA I RJEŠAVANJE SPOROVA

Članak 39.

Ustup prava

1. Države članice osiguravaju da potrošač, u slučaju ustupa trećoj strani prava vjerovnika na temelju ugovora o kreditu ili ugovora o pružanju usluga skupnog financiranja kredita ili ustupa samog ugovora, ima pravo uz prigovore koje ima prema novom vjerovniku isticati i sve one prigovore koje je mogao istaknuti prema izvornom vjerovniku, uključujući prijeboj ako je takav prigovor dopušten u predmetnoj državi članici.

2. Države članice dužne su zahtijevati da izvorni vjerovnik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita obavijesti potrošača o ustupu iz stavka 1., osim ako izvorni vjerovnik, na temelju ugovora s primateljem, nastavi pružati kreditne usluge potrošaču.

Članak 40.

Izvansudsko rješavanje sporova

1. Države članice osiguravaju da potrošači imaju pristup primjerenim i djelotvornim postupcima izvansudskog rješavanja sporova za rješavanje sporova između potrošača i vjerovnika, kreditnih posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita koji se odnose na prava i obveze utvrđene ovom Direktivom, pri čemu te postupke, prema potrebi, provode postojeća tijela. Takvi postupci izvansudskog rješavanja sporova i subjekti koji ih nude zadovoljavaju kriterije kvalitete utvrđene Direktivom 2013/11/EU.

2. Države članice potiču tijela iz stavka 1. koja provode rješavanje sporova na suradnju radi rješavanja i prekograničnih sporova koji se odnose na ugovore o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita.

POGLAVLJE XIV.

NADLEŽNA TIJELA

Članak 41.

Nadležna tijela

1. Države članice određuju nacionalna nadležna tijela ovlaštena za osiguranje primjene i provedbe ove Direktive („nadležna tijela”) i osiguravaju im dodjelu istražnih i provedbenih ovlasti te odgovarajućih resursa potrebnih za učinkovito i djelotvorno obavljanje njihovih zadaća.

   Nadležna tijela jesu ili javna tijela ili tijela priznata prema nacionalnom pravu ili od strane javnih tijela izričito ovlaštenih u tu svrhu prema nacionalnom pravu. Ta tijela ne smiju biti vjerovnici, kreditni posrednici ili pružatelji usluga skupnog financiranja kredita.

2. Države članice osiguravaju da nadležna tijela, sve osobe koje rade ili koje su radile za nadležna tijela, kao i revizori i stručne osobe koje su dobile nalog od nadležnih tijela, podliježu obvezi čuvanja poslovne tajne. Povjerljive podatke koje su saznali pri obavljanju svojih dužnosti ne smiju otkriti nijednoj drugoj osobi ni tijelu, osim u

sažetom ili općenitom obliku i osim ako se razmjena ili prosljeđivanje takvih podataka izričito zahtijeva pravom Unije ili nacionalnim pravom.

3. Države članice osiguravaju da su ta nadležna tijela barem jedno od sljedećeg:

   (a) nadležna tijela kako su definirana u članku 4. točki 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća[44];

   (a) tijela koja nisu nadležna tijela iz točke (a), pod uvjetom da se u nacionalnim zakonima ili drugim propisima zahtijeva od tih tijela da surađuju s nadležnim tijelima iz točke (a) kad god je to potrebno radi obavljanja njihovih zadaća u skladu s ovom Direktivom.

4. Države članice osiguravaju da tijela koja su određena kao nadležna za osiguranje primjene i provedbe ove Direktive ispunjavaju kriterije utvrđene u članku 5. Uredbe (EU) 2017/2394.

5. Države članice obavješćuju Komisiju o određivanju nadležnih tijela i o svim promjenama povezanima s time te pritom, ako na njihovu državnom području postoji više nadležnih tijela, navode eventualne podjele zadaća među tim nadležnim tijelima. Prva takva obavijest šalje se što prije, a najkasnije dvije godine od datuma stupanja na snagu Direktive.

6. Nadležna tijela izvršavaju svoje ovlasti u skladu s nacionalnim pravom:

   (a) izravno u skladu s vlastitom ovlašću ili pod nadzorom pravosudnih tijela; ili

   (b) zahtjevom upućenim sudovima koji su nadležni za donošenje potrebne odluke, uključujući, prema potrebi, i žalbom, ako zahtjev za ishođenje potrebne odluke nije bio uspješan.

7. Ako na državnom području država članica postoji više nadležnih tijela, države članice osiguravaju jasno određenje njihovih zadaća i njihovu tijesnu suradnju kako bi svako tijelo moglo učinkovito obavljati svoje zadaće.

8. Komisija najmanje jednom godišnje objavljuje popis nadležnih tijela u *Službenom listu Europske unije* i stalno ga ažurira na svojoj internetskoj stranici.

POGLAVLJE XV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 42.

Razina usklađivanja

1. Ako ova Direktiva sadržava usklađene odredbe, države članice ne smiju u svojem nacionalnom pravu zadržati odredbe niti u njega uvoditi nove odredbe koje odstupaju od odredaba utvrđenih ovom Direktivom, osim ako je ovom Direktivom drukčije predviđeno.

2. Ako država članica koristi neku od regulatornih mogućnosti predviđenih u članku 2. stavcima 5. i 6., članku 8. stavku 1., članku 8. stavku 2. točki (c), članku 20.

[44] Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

stavku 2., članku 26. stavku 2. i članku 29. stavku 4., ona obavješćuje Komisiju o tome kao i o svim naknadnim promjenama. Države članice poduzimaju i odgovarajuće mjere za širenje tih informacija među nacionalnim vjerovnicima, kreditnim posrednicima, pružateljima usluga skupnog financiranja kredita i potrošačima.

Članak 43.

Obvezujuća narav ove Direktive

1. Države članice osiguravaju da se potrošači ne smiju odreći prava koja su im dodijeljena nacionalnim mjerama kojima se prenosi ova Direktiva.

2. Države članice osiguravaju da se odredbe donesene u svrhu prenošenja ove Direktive ne mogu zaobići kao rezultat načina formuliranja ugovora.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da potrošači ne izgube zaštitu koju im pruža ova Direktiva odabirom prava neke treće zemlje kao prava koje se primjenjuje na ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita ako su ugovor o kreditu ili usluge skupnog financiranja kredita usko povezani s državnim područjem jedne države članice ili više njih.

Članak 44.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na povrede nacionalnih odredaba koje se donose na temelju ove Direktive i poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. Države članice obavješćuju Komisiju o tim pravilima i tim mjerama do [*OP: please insert date - six months from the transposition deadline*] te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.

2. Države članice osiguravaju da, u slučaju kad je potrebno izreći sankcije u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2017/2394, to uključuje mogućnost izricanja novčanih kazni putem upravnih postupaka ili pokretanja sudskih postupaka za izricanje novčanih kazni, ili oboje, pri čemu maksimalni iznos takvih novčanih kazni iznosi najmanje 4 % godišnjeg prometa koji u svim državama članicama obuhvaćenima koordiniranim djelovanjem izvršavanja ostvaruje vjerovnik, kreditni posrednik ili pružatelj usluga skupnog financiranja kredita.

3. Države članice osiguravaju da nadležna tijela mogu objavljivati javnosti sve upravne sankcije izrečene za povrede mjera donesenih u skladu s ovom Direktivom, osim ako bi takvo objavljivanje moglo ozbiljno ugroziti financijska tržišta ili uključenim stranama prouzročiti nerazmjernu štetu.

Članak 45.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 30. stavka 5. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od pet godina počevši od xx xx xxxx. Komisija izrađuje izvješće o

delegiranju ovlasti najkasnije devet mjeseci prije kraja razdoblja od pet godina. Delegiranje ovlasti prešutno se produljuje za razdoblja jednakog trajanja, osim ako se Europski parlament ili Vijeće tom produljenju usprotive najkasnije tri mjeseca prije kraja svakog razdoblja.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 30. stavka 5. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 30. stavka 5. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od tri mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 46.

Preispitivanje i praćenje

1. Komisija je dužna provesti evaluaciju ove Direktive svakih pet godina, a prvi put pet godina od datuma početka primjene Direktive. Ta evaluacija uključuje procjenu pragova utvrđenih u članku 2. stavku 2. točki (c) i u dijelu II. Priloga IV. i postotaka koji se primjenjuju u izračunu kompenzacije koja se plaća u slučaju prijevremene otplate iz članka 29., a pri toj se procjeni uzimaju u obzir gospodarska kretanja u Uniji i situacija na predmetnom tržištu.

2. Komisija je dužna pratiti i učinke postojanja regulatornih mogućnosti iz članka 42. na unutarnje tržište i potrošače.

3. Komisija o rezultatima evaluacije i procjene iz stavaka 1. i 2. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću te, prema potrebi, tom izvješću prilaže zakonodavni prijedlog.

Članak 47.

Stavljanje izvan snage i prijelazne odredbe

Direktiva 2008/48/EZ stavlja se izvan snage s učinkom od [*OP: please insert date - six months from the transposition deadline*]. No u pogledu odnosa, u okviru područja primjene ove Direktive, između potrošača i vjerovnika ili kreditnih posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita koji se mogu smatrati mikro, malim i srednjim poduzećima kako su definirana u članku 3. Direktive 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća[45], Direktiva

[45] Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste

2008/48/EZ i dalje se primjenjuje do [*OP: please insert date - 18 months from the transposition deadline*].

Direktiva 2008/48/EZ i dalje se primjenjuje na ugovore o kreditu koji postoje na [*OP: please insert date - six months from the transposition deadline*] do [*their termination*].

Međutim, članci 23. i 24., članak 25. stavak 1. druga rečenica, članak 25. stavak 2., članak 28. i članak 39. ove Direktive primjenjuju se na sve ugovore o kreditu bez roka dospijeća koji postoje na datum [*OP: please insert date - six months from the transposition deadline*].

Upućivanja na direktivu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom navedenom u Prilogu V.

Članak 48.

Prenošenje

1. Države članice donose i objavljuju, najkasnije do [*OP: please insert date - 24 months from the date the Directive is adopted*] zakone, propise i administrativne odredbe potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba. One primjenjuju te mjere od [*OP: please insert date - six months from the transposition deadline*].

   No u pogledu odnosa, u okviru područja primjene ove Direktive, između potrošača i vjerovnika ili kreditnih posrednika ili pružatelja usluga skupnog financiranja kredita koji se mogu smatrati mikro, malim i srednjim poduzećima kako su definirana u članku 3. Direktive 2013/34/EU, države članice primjenjuju te mjere od [*OP: please insert date - 18 months from the transposition deadline*].

   Kada države članice donose te odredbe, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 49.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 50.

Adresati

poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.)

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednik	*Predsjednik*